

การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้

The Administration and Management of the Libraries of Buddhist
Monasteries' Charity Schools under the Office of Private
Education Commission in Southern Thailand

สมคิด ดวงจักร์

Somkid Duangchakra

๗

เลขที่	2695.33 ส.42 2536
เลขทะเบียน	60622
...../...../.....	

พ. 2
60622

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
Master of Arts Thesis in Library and Information Science
Prince of Songkla University

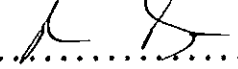
2536

ชื่อวิทยานิพนธ์ การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้

ผู้เขียน นายสมคิด ดวงจักร์

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชิดา โพนุกอง)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชิดา โพนุกอง)

.....กรรมการ

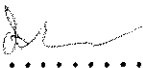
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์โนรี ใจใส)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์โนรี ใจใส)

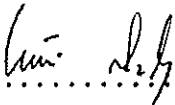
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจิต มหาสิง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ปราโมทย์ กระทบ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์

.....

(ดร.ไพรัตน์ สงวนไทร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อวิทยานิพนธ์ การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้
ผู้เขียน นายสมคิด ดวงจักร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2536

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพที่เป็นจริงของ
การดำเนินงานห้องสมุดในด้านอาคารห้องสมุด ครุภัณฑ์ บุคลากร วัสดุสารนิเทศ
งบประมาณ และการบริการ ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์
และความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของอาจารย์ใหญ่ ครูบรรณารักษ์
ครูและเด็กนักเรียน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรในการศึกษา คือ
อาจารย์ใหญ่ จำนวน 9 คน ครูบรรณารักษ์ จำนวน 9 คน ครู จำนวน 65 คน
และนักเรียน จำนวน 250 คน จากโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้ จำนวน 9 โรงเรียน
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 4 ชุด
คือ แบบสอบถามสำหรับครูบรรณารักษ์ แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ใหญ่
แบบสอบถาม สำหรับครู และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล
โดยการหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย (Mean)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานห้องสมุด พบว่า รายการของ

ห้องสมุดที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้แก่ หัวหน้างานห้องสมุด ครูบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด นักการภารโรง หนังสือ และงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หัวหน้างานห้องสมุด นักการภารโรง หนังสือ และงบประมาณ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 100.00 สำหรับรายการของห้องสมุดที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือ โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับบุคลากร หนังสือพิมพ์ วารสารและพื้นที่ห้องสมุด ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นห้องเฉพาะรวมอยู่ในอาคารเรียนมีที่เก็บหนังสือทั้งที่เป็นชั้นและตู้ โดยมีลักษณะเป็นชั้นเปิด มีครูบรรณารักษ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงในห้องสมุดส่วนใหญ่มีแผนป้ายนิทรรศการ ที่วางหนังสือพิมพ์ ชั้นวารสาร เครื่องพิมพ์ดีด หัดลม ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ จุลสาร วารสารเย็บเล่ม ลูกโลก แผนที่ แผนที่ และรูปภาพ และที่ห้องสมุดของทุกโรงเรียนไม่มี ได้แก่ รถเข็นหนังสือ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง และเครื่องฉายข้ามศีรษะ สำหรับการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดพบว่า มีโรงเรียนที่จัดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ ร้อยละ 57.14 และมีบริการให้นักเรียนยืมหนังสือทุกโรงเรียน กิจกรรมที่ทุกโรงเรียนไม่ได้จัด ได้แก่ การทนายปัญหา การประกวดการอ่าน การจัดทำวารสารสำหรับเด็ก การจัดอภิปรายการวิจารณ์หนังสือ และการจัดทัศนศึกษา

2. ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ ได้แก่ จำนวนบุคลากรในห้องสมุดมีน้อยเกินไป ครูบรรณารักษ์ต้องสอนและทำงานอื่นนอกเหนือจากงานห้องสมุดด้วย และจำนวนงบประมาณไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย

3. ความความคิดเห็นที่มีต่อห้องสมุดของอาจารย์ใหญ่ ครูบรรณารักษ์ ครู และนักเรียน มีความเห็นตรงกันว่า ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะผู้บริหารควรสนับสนุนงานห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ ครูบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ มากเกินไป

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยมีดังนี้

1. ควรมีการร่วมมือประสานงานกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มโรงเรียน การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาให้มากขึ้น เพื่อปรับปรุงห้องสมุดให้ได้ตาม มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย อย่างน้อยภายในระยะเวลา 5 ปี

2. แต่ละโรงเรียนควรถูกกำหนดเงินบำรุงสำหรับห้องสมุดให้แน่นอนใน แต่ละปีการศึกษาโดยโรงเรียนจะต้องให้เงินแก่ห้องสมุดไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของเงินงบประมาณโรงเรียน

Thesis Title The Administration and Management of the
 Libraries of Buddhist Monasteries' Charity
 Schools under the Office of Private Education
 Commission in Southern Thailand

Author Mr.Somkid Duangchakra

Major Program Library and Information Science

Academic Year 1993

Abstract

This research was aimed to investigate the facts of the administration and management of the Libraries of Buddhist Monasteries' Charity Schools in terms of the library buildings, durable articles, library staff, information materials, budget and services. Here are included the administration and management problems of librarians and opinions of school principals, librarian teachers, school teachers, and students towards the importance of the libraries in the Buddhist monasteries' charity schools under the Office of the Private Education Commission (OPEC) in Southern Thailand.

The population taken for the present study consisted of 9 principals, 9 librarian teachers, 65 school teachers, and 250 students from the nine Buddhist monasteries' charity schools under the OPEC in Southern Thailand. The data were collected through 4 sets of questionnaire: the first was for librarian

teachers, the second for school principals, the third for school teachers, and the fourth for students. The data were analyzed, using percentage and arithmetic mean.

The results were as follows:

1. The facts of the administration and management of the libraries were evidently found below the 1990 Standard Criteria for Secondary School Libraries prescribed by the Library Association of Thailand, with regard to library staff heads, librarian teachers, library staff, lay workers, collections, and budget. The only categories that met the standard criteria were reading tables/desks, tables/desks for working staff, newspapers, periodicals and library space. Most of the school libraries were obviously allocated rooms within the lecture buildings, with the provision of open-shelf stacks and drawers of books. Most librarian teachers were females. Most libraries found at service were: bulletin boards, racks for newspapers, shelves for periodicals, typewriters, electric fans, cupboards for audio-visual materials, pamphlets, bound journals and magazines, globes, maps, charts, and posters. However, all the schools were in shortage of wheeled-carts, slide projectors, tape recorders, phonograms, and overhead projectors. As regards services and activities followed by the schools, 57.14 percent of them were found running in line with the Dewey's Decimal Classification System especially in their cataloguing. All the schools went in favour of book circulation services. The activities such as question games,

reading contests, publication of journals for children, panel discussion of book reviews, and field trips were not at service.

2. The critical problems regarding the librarians' administration and management of libraries were severe shortage of library staff and overloads of the librarians' teaching and other irrelevant duties. The budget was insufficiently allocated to meet all the expenditure.

3. As regards the opinions on the importance of the libraries, it was agreed by all respondents that a library should be a specially assigned area of its own. The school administrators should by all means give a support to a library; the librarians should be professionally trained and should not be assigned to teach or too much engaged in other assignments.

The recommendation and suggestions in this regard are as follows.

1. There should be closer cooperation and coordination among the member libraries so that the standard of the libraries may be upgraded to meet the Criteria for Secondary School libraries set up by the Library Association of Thailand within five years as required.

2. Each school should definitely allocate at least 15 percent of the school budget as the annual funding of its library development.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับคำแนะนำอย่างดีจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา โพนิกฤษณะ และผู้ช่วยศาสตราจารย์โนรี ใจใส ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระครูปิยสิทธการ เจ้าอาวาสวัดหัวป้อมใน จังหวัด
สงขลา พระครูมุขลินท์คนารักษ์ เจ้าอาวาสวัดมุขลินทวาปีวิหาร จังหวัดปัตตานี และ
พระครูวิบุลย์สมณวัตร เจ้าอาวาสวัดหลักเมือง จังหวัดปัตตานี ที่ให้ความอนุเคราะห์
สนับสนุน และให้กำลังใจในงานสำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สมคิด ดวงจักร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญ.....	(10)
รายการตาราง.....	(12)

บทที่

1. บทนำ	1
ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่จะศึกษา.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา.....	8
ความเป็นมาและการดำเนินงานในระยะแรก.....	8
การพัฒนาและการดำเนินงานระยะเริ่มแรก-2534.....	10
การพัฒนาและการดำเนินงานปัจจุบัน.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
งานวิจัยในประเทศ.....	17
งานวิจัยต่างประเทศ.....	24

3. วิธีดำเนินการวิจัย	26
ประชากร.....	26
กลุ่มตัวอย่าง.....	27
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	31
ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม.....	31
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	84
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	106
ประวัติผู้เขียน.....	142

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนครูและนักเรียนโรงเรียนเรยีนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้	26
2 จำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน	27
3 จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน	28
4 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	30
5 ร้อยละครูบรรณาธิกรณ จำแนกตามเพศ	37
6 ร้อยละครูบรรณาธิกรณ จำแนกตามอายุ	38
7 ร้อยละครูบรรณาธิกรณ จำแนกตามวุฒิ	38
8 ร้อยละครูบรรณาธิกรณ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานด้าน ห้องสมุด	39
9 ร้อยละครูบรรณาธิกรณ จำแนกตามการอบรมด้านห้องสมุด	39
10 ร้อยละครูบรรณาธิกรณ จำแนกตามการสอน	40
11 ร้อยละครูบรรณาธิกรณ จำแนกตามชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์	40
12 ร้อยละอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามเพศ	41
13 ร้อยละอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามอายุ	41
14 ร้อยละอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามวุฒิ	42
15 ร้อยละอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์ใหญ่	42
16 ร้อยละครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	43
17 ร้อยละครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	44
18 ร้อยละครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวุฒิ	44
19 ร้อยละครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์	45
20 ร้อยละครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์	45
21 ร้อยละนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	46

ตาราง (ต่อ)	หน้า
22 ร้อยละนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้น	47
23 ร้อยละนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการชั่งงานห้องสมุด	48
24 ร้อยละนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเวลาในการอ่านหนังสือ ในห้องสมุด	48
25 ด้านอาคารห้องสมุด	49
26 ด้านครุภัณฑ์	51
27 ด้านบุคลากร	52
28 ด้านวัสดุสารนิเทศ	53
29 ด้านบริการและกิจกรรม	54
30 ขนาดของห้องสมุดเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	57
31 โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	58
32 โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับบุคลากรเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	59
33 หัวหน้างานห้องสมุดเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	60
34 ครูบรรณารักษ์เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	61
35 เจ้าหน้าที่ห้องสมุดเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	62
36 นักการภารโรงเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	63
37 หนังสือเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	64
38 วารสารเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	65
39 หนังสือพิมพ์เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	66
40 งบประมาณเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน	67
41 ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด	68
42 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านผู้บริหาร	69
43 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านบุคลากร	70
44 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านอาคารสถานที่	71

45	ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านครุภัณฑ์	72
46	ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านวัสดุสารนิเทศ	73
47	ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านงบประมาณ	74
48	ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านผู้ใช้บริการ	75
50	ความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของครูบรรณารักษ์	77
51	ความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของอาจารย์ใหญ่	79
52	ความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของครู	81
53	ความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของนักเรียน	82

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นโรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งขึ้นภายในวัดตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 มาตรา 15 (1) และ (3) มีลักษณะเป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จัดการศึกษาโดยลงทุนไม่หวังกำไร ไม่เก็บค่าเล่าเรียนหรือเก็บในอัตราต่ำมาก ทั้งนี้ได้รับการอุดหนุนเป็นพิเศษจากกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเปิดสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ มีตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รับนักเรียนชายหญิงเข้าศึกษาเช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนทั่วไป อาจารย์ที่สอนมีทั้งพระภิกษุและคฤหัสถ์ โดยมีวัดหรือเจ้าอาวาสเป็นเจ้าของ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นจากความคิดว่า สังคมไทยในสมัยโบราณได้อาศัยวัดในพระพุทธศาสนาเป็นสถานศึกษาอบรมศีลปะวัจนธรรม การเล่าเรียนหนังสือและอาชีพ แต่เนื่องจากสภาพการณ์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก วัดในพระพุทธศาสนาได้ลดบทบาทเกี่ยวกับการจัดการศึกษาลงไป ดังนั้นเพื่อที่จะฟื้นฟูให้วัดในพระพุทธศาสนาได้มีบทบาทในการจัดการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง จึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือช่วยเหลือนักเรียนยากจน ส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักของพระพุทธศาสนา ช่วยแก้ปัญหาความประพฤติของเด็กนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2530 : 28) ซึ่งตรงตามหลักแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2530-2534 ที่ได้ระบุถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการศึกษาว่า "พัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความคิด คุณธรรม และผลานามัยที่สมบูรณ์ มีทักษะในการประกอบอาชีพเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ" (สีลาภรณ์ นาคกรรณ, 2533 : 67)

ในการพัฒนาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ห้องสมุดนับได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีส่วนในการสนับสนุนการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายได้

เพราะห้องสมุดเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการสอนให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดี รู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้สามารถค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ นอกเหนือจากการเรียนในชั้นได้อย่างอิสระ ห้องสมุดที่จะสามารถให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังกล่าว จึงต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ (สमान ลอยฟ้า, 2524 : 66) คือ

- 1) อาคารสถานที่ตั้งห้องสมุดมักเป็น 1 ห้องเรียน ซึ่งขนาดของห้องสมุดย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนและจำนวนหนังสือของห้องสมุด บางโรงเรียนอาจมีห้องสมุดเป็นอาคารเอกเทศ แต่ก็มีจำนวนมาก สถานที่ตั้งควรอยู่ในที่ที่ครูและนักเรียนไปมาได้สะดวก
- 2) วัสดุสิ่งตีพิมพ์ หนังสือและวัสดุการศึกษาซึ่งห้องสมุดควรจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาตามระดับและประเภทของนักเรียน ซึ่งได้แก่หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ มีเนื้อหาไม่ยากเกินไป เหมาะสมแก่ระดับวัยของนักเรียน
- 3) การดำเนินงาน มีบรรณารักษ์ซึ่งมีความรู้ในวิชาบรรณารักษศาสตร์ และมีพื้นฐานความรู้ในวิชาทั่ว ๆ ไปเป็นผู้ดำเนินงาน
- 4) บริการและกิจกรรม ห้องสมุดโรงเรียนมุ่งให้บริการแก่นักเรียน เพื่อให้เกิดนิสัยรักการอ่าน และให้มีหนังสืออ่านอย่างสะดวก สำหรับบริการแก่ครูนั้นมุ่งประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการ ดังนั้นบริการที่สำคัญได้แก่ บริการให้ยืมหนังสือ บริการแนะนำการอ่านและการใช้ห้องสมุด บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการจัดทำรายชื่อหนังสือประกอบรายวิชาต่าง ๆ บริการหนังสือจอง นอกจากนี้ห้องสมุดควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่านหนังสือ กิจกรรมที่นิยมจัดได้แก่ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การจัดนิทรรศการ การฉายภาพยนตร์ การทาสีปัญหาจากหนังสือ การประกวดการอ่าน การประกวดเรียงความ เป็นต้น

แม้ว่าจะเป็นที่ตระหนักกันโดยทั่วไปในการจัดการศึกษาในปัจจุบันว่าห้องสมุดเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยในการจัดการศึกษาบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจาก

ห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวมสรรพวิทยากรต่าง ๆ อันได้แก่ หนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ตลอดจนวัสดุทัศนวัสดุ เพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้าวิจัยอันเปรียบเสมือนชุมชนทางปัญญา แต่การดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนายังมีปัญหาอยู่มาก เพราะว่าเป็นห้องสมุดที่ดำเนินงานตามกำลังความสามารถของแต่ละโรงเรียน เนื่องจากรัฐจะให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนประเภทนี้ตามรายหัวของนักเรียน ระดับและประเภทของการศึกษา โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่จะได้รับเงินอุดหนุนมากกว่าโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ทางด้านห้องสมุดก็เช่นกันจะได้รับเงินงบประมาณแต่ละปีมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนเงินอุดหนุนประจำปีของโรงเรียนนั้น ๆ ที่ผู้บริหารจะจัดสรรให้

ห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจึงมีปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานทางด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ บุคลากร การบริการ งบประมาณ และวัสดุสารนิเทศ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ทั้งในด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ บุคลากร การบริการ งบประมาณ และวัสดุสารนิเทศ ว่ามีการดำเนินงานอย่างไร มีความเจริญก้าวหน้าและเป็นแหล่งสำคัญในการศึกษาหาความรู้ของผู้ใช้คือครูและนักเรียนมากน้อยเพียงใดและได้ศึกษาเปรียบเทียบกับสภาพการดำเนินงานห้องสมุดกับมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน นุทศักรราช 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เพื่อทราบระดับความแตกต่างกับมาตรฐานดังกล่าวว่ามีมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้หาแนวทางในการปรับระดับการดำเนินงานของงานห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และด้วยเหตุที่โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาทุกแห่งในทุกภาคของประเทศไทยเป็นโรงเรียนเอกชนในสังกัดเดียวกัน จึงมีระเบียบ หลักเกณฑ์ในการบริหาร ตลอดจนรูปแบบของการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนเป็นเช่นเดียวกันทุกแห่ง ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในภาคใต้และคาดว่าผลจากการศึกษาค้นคว้านี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกับห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในทุกภาคของประเทศไทย นอกจากผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำคัญให้ผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดได้ตระหนักถึงความสำคัญและ

ความจำเป็นในการพัฒนาห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสอดคล้องกับเป้าหมายและอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธรูปศาสนาในด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ บุคลากร วัสดุสารนิเทศ งบประมาณ และการบริการ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธรูปศาสนา
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของครูใหญ่ ครูบรรณารักษ์ ครูและนักเรียน

ผลคาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสภาพที่เป็นจริงของห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธรูปศาสนาในด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ บุคลากร วัสดุสารนิเทศ งบประมาณ และการบริการ ว่า แตกต่างไปจากเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน พ.ศ. 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้เสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงห้องสมุดให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานต่อไป
2. ทราบปัญหาในการดำเนินงานของครูบรรณารักษ์ และทราบความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของครูใหญ่ ครูบรรณารักษ์ ครู และนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธรูปศาสนาให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด
3. เพื่อจะได้เป็นแนวทางการจัดการที่เหมาะสมในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธรูปศาสนาและเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป

ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ได้แก่ สภาพของห้องสมุด โดยจำแนกเป็นเนื้อหาของห้องสมุด โต๊ะ-เก้าอี้ สำหรับบุคลากร โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือ หัวหน้างานห้องสมุด คุรุบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด นักการภารโรง หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และงบประมาณ

ตัวแปรตาม

ได้แก่ สภาพที่เป็นจริงของห้องสมุดโดยจำแนกเป็น ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน และต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาเฉพาะห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งเปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 9 โรงเรียน ได้แก่

- 1.1 โรงเรียนแจ้งวิทยา จังหวัดสงขลา
- 1.2 โรงเรียนसानคณวิฑากาน จังหวัดสงขลา
- 1.3 โรงเรียนท้าวราษฎร์สงเคราะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 1.4 โรงเรียนมัธยมวังคะทวีศิลป์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 1.5 โรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษมูลนิธิ จังหวัดตรัง
- 1.6 โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังสฤษดิ์ จังหวัดตรัง
- 1.7 โรงเรียนอัมพวันวิทยา จังหวัดตรัง
- 1.8 โรงเรียนพุทธยาคมศรีวิชัย จังหวัดชุมพร
- 1.9 โรงเรียนนุททมงคลนิมิตร จังหวัดภูเก็ต

2. สภาพที่เป็นจริงของห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงสภาพการดำเนินงานของห้องสมุด โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในด้านต่อไปนี้

- 2.1 ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์
- 2.2 ด้านบุคลากร
- 2.3 ด้านวัสดุสารนิเทศ
- 2.4 ด้านงบประมาณ
- 2.5 ด้านบริการ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา หมายถึง โรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (1) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 โดยวัดเป็นผู้ได้รับอนุญาตในการจัดตั้งและดำเนินงาน
2. วัดในพระพุทธศาสนา หมายถึง สถานที่ทางศาสนาที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
3. วัสดุสารนิเทศ หมายถึง หนังสือและวัสดุการศึกษาในห้องสมุดที่ควรจัดหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ซึ่งได้แก่ หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ในทางสร้างสรรค์
4. การบริการ หมายถึง กิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ให้ความสะดวกสบายแก่ผู้ใช้ห้องสมุด เช่น บริการจ่าย-รับ บริการหนังสือจอง บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นต้น
5. งบประมาณห้องสมุด หมายถึง จำนวนเงินที่ทางโรงเรียนจัดสรรให้ห้องสมุดเป็นประจำในแต่ละปีการศึกษา
6. บุคลากรห้องสมุด หมายถึง บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และนักการภารโรง

7. อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด เช่น ขนาด สภาพแวดล้อมของห้องสมุด เป็นต้น ส่วนครุภัณฑ์ ได้แก่ ตู้บัตรรายการ รถเข็นหนังสือ เป็นต้น

8. เกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน พ.ศ. 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานการศึกษาในบทนี้ได้แบ่งรายละเอียดเป็น 2 ส่วน คือ

1. โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดของการศึกษา ดังนี้

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

1. ความเป็นมาและการดำเนินงานในระยะแรก

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา คือชื่อเรียกอย่างเป็นทางการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2532 ให้เรียกโรงเรียนราษฎร์ของวัดว่า โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2479 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบทางคณะสงฆ์เพื่อให้วัด พระภิกษุสามเณรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2530 : 7)

ก. วัดที่จะจัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้

- 1) มีการสอนบาลีหรือนักธรรมอยู่แล้ว
- 2) สามารถดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ตาม

พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์โดยเคร่งครัด

3) การสอนบาลีหรือนักธรรมและการสอนสามัญศึกษา ต้องแยกออกจากกัน ในการนี้จะจัดให้มีการสอนบาลีหรือนักธรรมนอกเวลาเรียนของโรงเรียนก็ได้

ข. ผู้มีอำนาจอนุมัติจัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนานั้น ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยวัดที่จะจัดตั้ง โรงเรียนนั้นขออนุญาตการจัดตั้งต่อเจ้าคณะจังหวัดผ่านทางเจ้าคณะอำเภอ และ เมื่อฝ่ายคณะสงฆ์อนุมัติแล้วต้องดำเนินเรื่องขอใบอนุญาตการจัดตั้งโรงเรียนตาม กฎหมายยื่นต่อศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการจังหวัด และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการโดยลำดับ เมื่อกระทรวงศึกษาธิการตรวจสอบหลักฐานต่าง ๆ ถูกต้อง เรียบร้อยแล้วก็จะออกใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนให้วัดที่ขอจัดตั้ง โรงเรียนนั้นจึง ได้ชื่อว่า "โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา"

ค. ลักษณะการบริหารงานของโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ในระยะเริ่มแรกนั้นดำเนินการโดยคณะกรรมการจัดการโรงเรียน ซึ่งมีระเบียบกำหนดไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2530 : 8)

1) คณะกรรมการจัดการโรงเรียนมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คนและไม่เกิน 7 คน กรรมการจัดการโรงเรียนเช่นนี้ ให้ประกอบด้วยพระภิกษุ และคฤหัสถ์ โดยให้ศึกษาธิการอำเภอในท้องถิ่นซึ่งโรงเรียนนั้นตั้งอยู่เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง คณะกรรมการจัดการโรงเรียนมีอำนาจดังต่อไปนี้

1.1) มีอำนาจควบคุมกิจการโรงเรียนโดยทั่วไป

1.2) แต่งตั้งพระภิกษุและคฤหัสถ์เป็นผู้จัดการ

โรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฝ่ายละ 1 คน

2) เจ้าของโรงเรียน โรงเรียนอยู่ในวัดใด ให้วัด นั้นเป็นเจ้าของโรงเรียนโดยตำแหน่ง

3) ผู้จัดการโรงเรียน คณะกรรมการจัดการโรงเรียน แต่งตั้งพระภิกษุและคฤหัสถ์เป็นผู้จัดการโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ฝ่ายละ 1 คน

4) ครูใหญ่ จะเป็นพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ก็ได้

5) ครู จะเป็นพระภิกษุสามเณรหรือคฤหัสถ์ก็ได้ แต่ พระภิกษุสามเณรที่เป็นครูจะทำการสอนได้เฉพาะวิชาที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย

6) นักเรียน พระภิกษุสามเณรอาจสมัครเป็นนักเรียน ได้ แต่พระภิกษุสามเณรเช่นนี้จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจาก เจ้าอาวาสวัดของตนเสียก่อน และพระภิกษุสามเณรที่เจ้าอาวาสสมควรอนุญาตให้

เรียนในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่มีคุณสมบัติดังนี้

- 6.1) เป็นผู้เคร่งครัดต่อการปฏิบัติพระธรรมวินัย
- 6.2) กำลังศึกษานักธรรมหรือบาลีและเอาใจใส่

ในการศึกษาส่วนนี้เป็นอย่างดี

6.3) รับรองว่าเมื่อเรียนสามัญศึกษาสำเร็จแล้ว จะต้องตั้งใจเป็นครูในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาตามที่คณะสงฆ์เห็นสมควรเป็นเวลาไม่น้อยกว่าจำนวนปีที่ได้เล่าเรียนในโรงเรียน

7) เจ้าหน้าที่โรงเรียน แต่เดิมนั้นมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเรื่องโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พุทธศักราช 2488 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนทุกคนต้องเป็นผู้ชาย แต่ต่อมาได้แก้ไขอนุญาตให้รับสตรีเป็นเจ้าหน้าที่ได้

8) การเงิน ให้โรงเรียนจัดตั้งเงินทุนของโรงเรียนขึ้นประกอบด้วยค่าเช่าและเงินรายได้อื่น ๆ เพื่อใช้จ่ายในกิจการของโรงเรียนและสามารถจัดตั้งเป็นมูลนิธิหรือองค์การบริหารบำรุงและส่งเสริมการศึกษาได้ เงินทุนของโรงเรียนเช่นนี้ให้แยกจากเงินงบประมาณและให้อยู่ในความควบคุมของคณะกรรมการจัดการโรงเรียน

2. การพัฒนาและดำเนินงานระยะเริ่มแรก-พ.ศ. 2534

นายกร่าง ไพฑูริย์ หัวหน้าฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้เสนอแนวทางปรับปรุงนโยบายและแผนงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 จึงได้เพิ่มเติมนโยบายทิศทางการศึกษาในด้านปริมาณว่า "จะส่งเสริมให้จัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนามากขึ้นเป็นพิเศษ" ข้อเสนอดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการเห็นชอบและยอมรับเข้าแผนงานปฏิบัติงานระยะที่ 1 (1 พฤศจิกายน-30 กันยายน 2520) ของกระทรวงศึกษาธิการ

ในระยะต่อมาฝ่ายแผนงานฯ ได้จัดทำโครงการรวมโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาทั้ง 40 โรงเรียนเข้าด้วยกันในรูปสภาพุทธจักรเพื่อ

การศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะให้การอุดหนุนสมทบเป็นเงินเดือนครุ 100 เปอร์เซ็นต์ (อุดหนุนปกติ 75 เปอร์เซ็นต์) เพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชนพิจารณาอนุมัติ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชนพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องการเปลี่ยนหลักการและการบริหารโรงเรียนที่สำคัญ จึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ ดังนั้น จึงให้ฝ่ายแผนงานส่งเจ้าหน้าที่ออกสำรวจข้อมูลสภาพโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาและความเห็นชอบกับโครงการดังกล่าวจากเจ้าของโรงเรียน ดังนั้นฝ่ายแผนงานจึงได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลและความเห็นชอบจากเจ้าของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาโดยได้เชิญผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดทั้ง 40 โรงเรียนประชุม ณ ศูนย์โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ที่วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่เมื่อวันที่ 12-14 กุมภาพันธ์ 2521 เพื่อพิจารณาหลักการ วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานของโครงการพัฒนาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งที่ประชุมในครั้งนั้นมีมติเห็นชอบกับโครงการดังกล่าว ดังนั้นในระยะต่อมาเมื่อวันที่ 25-27 เมษายน 2522 จึงได้มีการจัดตั้งสภาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาโดยมีวัตถุประสงค์ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2530 : 18)

- 1) เพื่อรวมโรงเรียนราษฎร์ที่มีเจตน์จำนงที่จะจัดการศึกษาเพื่อการกุศลทั่วราชอาณาจักรให้เป็นเอกภาพ
 - 2) เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง
 - 3) เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ของโรงเรียนในด้านอบรมจริยธรรม พลานามัย การเลือกเรียน วิชาการงานและอาชีพ รวมทั้งภาษาและหนังสือ
 - 4) เพื่อช่วยเหลือนักเรียนยากจนให้มีโอกาสได้รับการศึกษา ซึ่งเป็นการเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ประชาชน โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติศาสนา
 - 5) เพื่อส่งเสริมความมั่นคงให้แก่ผู้รักอาชีพครุ
- สภาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ในการดำเนินงานต่อไปนี้ คือ

- 1) จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระนุกตศาสนา
- 2) จัดอบรมครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระนุกตศาสนาด้านวิชาการปีละครั้ง
- 3) จัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนหรือครูของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระนุกตศาสนาปีละครั้ง

สมาชิกของสภาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระนุกตศาสนา มี 4 ประเภท คือ

- 1) สมาชิกสามัญ ได้แก่ ผู้จัดการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนการกุศลของวัดในพระนุกตศาสนา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมและได้รับการอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนให้สมัครเป็นสมาชิกสามัญ มีจำนวน 11 โรงเรียน

- 2) สมาชิกสมทบ ได้แก่ ผู้จัดการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนการกุศลของวัดในพระนุกตศาสนาที่ยังไม่เป็นสมาชิกสามัญ มีจำนวน 29 โรงเรียน

- 3) สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ นิติบุคคลหรือบุคคลที่ได้รับเชิญจากสภา

- 4) สมาชิกอุปการะ ได้แก่ นิติบุคคลหรือบุคคลที่ให้ความอุปการะแก่สภา

สมาชิกทั้งหมดจะเลือกพระภิกษุซึ่งเป็นสมาชิกสามัญของสภาเพื่อทำหน้าที่เป็นประธานสภา 1 รูป รองประธานสภา 2 รูป และประธานสภาเสนอแต่งตั้งเลขาธิการสภา 1 รูป ตำแหน่งประธานสภามีวาระ 3 ปี และมีหน้าที่ในการจัดประชุมสามัญประจำปีในระยะปิดภาคเรียนปลายของการศึกษา

จากนั้นสมาชิกสภาจะเลือกตั้งคณะกรรมการอำนวยการ จำนวน 5 รูป จากสมาชิกสามัญของสภา โดยให้เลขาธิการสภาเป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการโดยตำแหน่งตำแหน่งคณะกรรมการอำนวยการมีวาระ 3 ปี คณะกรรมการอำนวยการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิบัติตามนโยบายของสภา
- 2) ดูแลควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสภา

- 3) เสนอสมาชิกใหม่ของแต่ละประเภทให้สภาพิจารณา
- 4) เสนองบประมาณต่อสภา
- 5) เสนอข้อขัดแย้งที่คณะกรรมการอำนวยการไม่สามารถยุติได้ให้

สภาผู้ขาด

6) เสนอบุคคลที่จะเป็นผู้อำนวยการสำนักงานเพื่อขอความเห็นชอบต่อสภาและให้ประธานสภาแต่งตั้ง

7) แต่งตั้งถอดถอนเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในสำนักงานคณะกรรมการอำนวยการ

8) เก็บรักษาเงินและสิ่งจ่ายเงินตามระเบียบที่สภากำหนด.

9) พิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่สภาหรือประธานสภามอบหมาย

ในการดำเนินงานของคณะกรรมการอำนวยการ สภาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการอำนวยการเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการอำนวยการมีเลขานุการ คณะกรรมการอำนวยการเป็นผู้อำนวยการสำนักงานและเจ้าหน้าที่อีก 3 ฝ่าย คือ สำนักงานเลขานุการ ฝ่ายวิชาการและฝ่ายคลัง ผู้อำนวยการสำนักงานมีหน้าที่ดังนี้

1) เป็นผู้บังคับบัญชาควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ใน

สำนักงาน

2) ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับคำสั่งของคณะกรรมการอำนวยการ

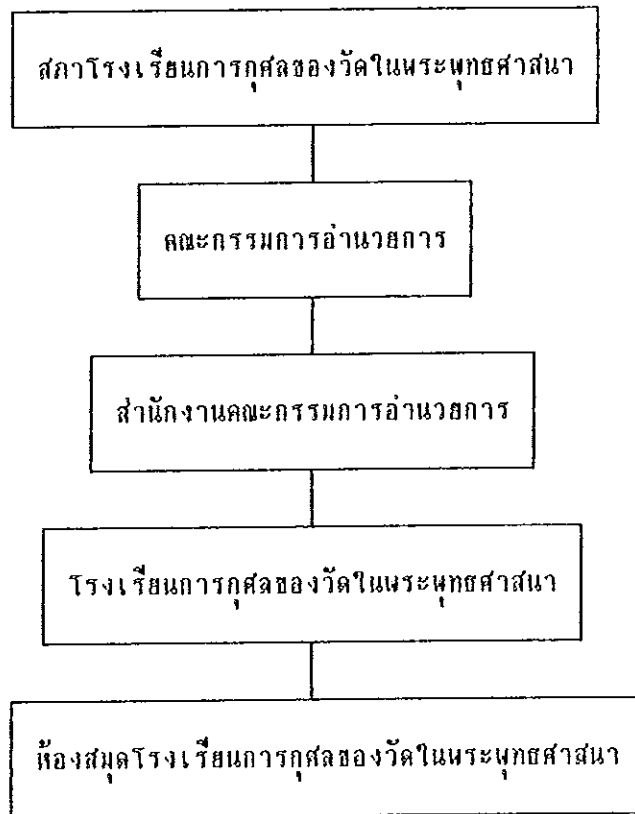
3) รวบรวมข้อมูลของสมาชิกและข้อมูลงบประมาณ.

4) เป็นเลขานุการของคณะกรรมการอำนวยการ

5) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีแก่คณะกรรมการอำนวยการ

ดังนั้น องค์การของสภาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเมื่อเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิแสดงการจัดการองค์กรของสภาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ที่มา: คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2533 : 20

3. การพัฒนาและการดำเนินงานปัจจุบัน

ในการประชุมคณะกรรมการการบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ครั้งที่ 2/2535 เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2535 ณ วัดอัมพวัน กรุงเทพฯ ได้มีมติให้จัดตั้งกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาแทนสภาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยมีนายชงค์ วงษ์จันทร์ อดีตรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกลุ่มบริหารคนปัจจุบัน สำนักงานตั้งอยู่ที่ชั้นที่ 4 อาคารธรรมจักรโสภณประชาสรรค์ วัดอัมพวัน กรุงเทพฯ

ในการบริหารงานสำนักงานในระยะเริ่มแรก กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้จัดแบ่งงานเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้ (รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา, 2535)

- 1) ฝ่ายเลขานุการ มีหน้าที่ในการดำเนินงานรวบรวมระเบียบกฎหมาย คำสั่งของทางราชการ จัดทำงานสารบรรณและการประสานงาน การติดต่อกับทางราชการและหน่วยงานอื่น ๆ
- 2) ฝ่ายการเงินและการบัญชี มีหน้าที่ในการจัดเก็บรักษาเงินและทำบัญชีการเงิน สรุปยอดประจำปีตามระเบียบการเงิน
- 3) ฝ่ายทะเบียน มีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล สถานภาพปัจจุบัน โครงการแผนงานตลอดจนปัญหาของแต่ละโรงเรียน
- 4) ฝ่ายวิจัยและพัฒนาคุณภาพ มีหน้าที่ในการติดตามวิจัยและประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของกลุ่ม กำหนดนโยบาย แผนงานและโครงการ เพื่อพัฒนางานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ
- 5) ฝ่ายงานกิจการพิเศษ มีหน้าที่ในการปฏิบัติการเฉพาะกิจที่สมาชิกของกลุ่มร่วมกันจัดทำขึ้น และประสานงานกิจกรรมพิเศษกับหน่วยงานอื่น ๆ

อนึ่ง ในด้านของงบประมาณการดำเนินงานยังคงใช้ระเบียบว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนและช่วยเหลือครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2533 ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533 มีสาระสำคัญดังนี้ (เฉลิมพร พงษ์กุ, 2533 : 33-37)

1) การจ่ายเงินอุดหนุน เงินอุดหนุนเดิมที่โรงเรียนได้รับหรือโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินเดือนครูในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2531 รวมกับเงินเดือนที่ได้รับเพิ่มตามบัญชี ก. ตามบัญชีที่มีอยู่จริง ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2531 ในระเบียบนี้ได้จ่ายเพิ่มจากเดิมโดยโรงเรียนกลุ่มพัฒนาและโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจะได้เงินเพิ่มพัฒนาโดยจ่ายเงินอุดหนุนรายหัวที่โรงเรียนได้รับ

2) เกณฑ์การจ่ายเงินอุดหนุน ให้คิดจากจำนวนนักเรียนที่เรียนอยู่ในแต่ละระดับที่ได้รับการอุดหนุน โดยคิดจากจำนวนนักเรียนที่มีอยู่จริงในวันที่ 10 มิถุนายนของแต่ละปี แล้วจ่ายให้แก่ผู้รับใบอนุญาตหรือเจ้าของโรงเรียนเป็นรายหัว

3) วิธีการคำนวณเงินอุดหนุนโรงเรียน การคำนวณเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้ไม่เกินร้อยละ 60 ของงบการดำเนินการของค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลแต่ละปีของแต่ละระดับการศึกษา ดังนี้

ระดับก่อนประถมศึกษา ปีละ 3,240 บาท ต่อคน ต่อปี

ระดับประถมศึกษา ปีละ 3,240 ต่อคน ต่อปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีละ 3,720 ต่อคน ต่อปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีละ 4,050 ต่อคน ต่อปี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 สภาพห้องสมุด

จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ยังไม่พบว่าได้มีการวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาโดยตรง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวความคิดของงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องสภาพห้องสมุดโรงเรียนทั้งที่เป็นโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาลซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนามากที่สุด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยจะนำมากล่าวสรุปได้ดังนี้

แนวความคิดในเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน มีรายงานการวิจัยที่สำคัญคือ

สมบูรณ์ สิมพานันท์ (2514) ได้ศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาเถรหรือคริสตศาสนาในส่วกลาง จำนวน 50 โรงเรียนพบว่า

1) ด้านวัสดุสารนิเทศ

1.1) หนังสือ ห้องสมุดมีหนังสือน้อยกว่า 5 เล่มต่อนักเรียน 1 คน ไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำ

1.2) วารสาร ห้องสมุดมีวารสารน้อยกว่าจำนวนที่ระบุไว้ในมาตรฐานขั้นต่ำ

1.3) หนังสือพิมพ์ ห้องสมุดส่วนมากมีหนังสือพิมพ์รายวันได้มาตรฐานขั้นต่ำ

1.4) จุลสาร ห้องสมุดส่วนมากไม่ได้เก็บจุลสารไว้ต่างหาก

1.5) กฤตภาค ห้องสมุดเกือบทุกแห่งไม่ได้ทำกฤตภาค

2) ด้านบริการ

2.1) เวลาที่เปิดบริการ ห้องสมุดส่วนมากเปิดบริการได้ทุกวันที่เปิดเรียนแต่เป็นบางเวลา วันละ 1-2 ชั่วโมง ส่วนห้องสมุดที่เปิดได้ตลอดวัน เปิดวันละ 6-8 ชั่วโมง

- 2.2) การจัดหมู่หนังสือ ส่วนมากจัดแบบทศนิยมของดิวอี้
- 2.3) บัตรรายการ ห้องสมุดส่วนมากไม่ได้ทำบัตรรายการ
- 2.4) บริการให้ยืม ห้องสมุดส่วนมากให้ยืมได้ครั้ง ละ 1

เล่ม ระยะเวลาในการยืม 7 วัน

3) ด้านบุคลากร ห้องสมุดส่วนมากมีบรรณารักษ์ที่มีวุฒิไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ

4) ด้านงบประมาณ จำนวนเงินที่ห้องสมุดได้รับไม่แน่นอน

5) อาคารห้องสมุด โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางสาร ที่วางหนังสือพิมพ์ โต๊ะรับ-ส่งหนังสือ โต๊ะทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ ส่วนตู้เก็บจุลสาร ตู้บัตรรายการ รถเข็นหนังสือ ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ ตู้เก็บแผนที่ ฟิล์ม และเครื่องพิมพ์ดีด ไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ

สุชาติรณ์ กุฬามุกต์ (2514) ได้ศึกษาสถานและปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาลประเภทมัธยมศึกษาในจังหวัดภาคใต้ ปีการศึกษา 2513 จำนวน 22 โรงเรียน พบว่า

1) ด้านวัสดุสารนิเทศ

1.1) หนังสือ ห้องสมุดจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งมีจำนวนหนังสือไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ

1.2) วารสาร ห้องสมุดส่วนมากมีวารสารน้อยกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ

1.3) หนังสือพิมพ์ ห้องสมุดเกือบทุกแห่งมีจำนวนหนังสือพิมพ์รายวันได้มาตรฐานขั้นต่ำ

1.4) จุลสาร ห้องสมุดส่วนมากไม่มีจุลสาร

1.5) กฤตภาค ห้องสมุดส่วนมากไม่ได้ทำกฤตภาค

2) ด้านบริการ

2.1) ห้องสมุดจะเปิดบริการสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 9 ชั่วโมง

2.2) ห้องสมุดส่วนมากให้ยืมหนังสือครั้งละ 1 เล่มภายใน

กำหนด 7 วัน

2.3) ห้องสมุดส่วนมากมีบริการหนังสือจอง การทำบัตรรายการ บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า การแนะนำการใช้ห้องสมุด การแนะนำการอ่าน นิทรรศการหนังสือใหม่ และการวิจารณ์หนังสือ

3) ด้านบุคลากร ห้องสมุดทุกแห่งมีบรรณารักษ์ 1 คน ส่วนมากมีวุฒิต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ

4) ด้านงบประมาณ ห้องสมุดทุกแห่งมีรายได้จากเงินบำรุงการศึกษา ซึ่งโรงเรียนจัดสรรให้

5) ด้านอาคารห้องสมุด ห้องสมุดส่วนมากเป็นห้องสมุดเฉพาะอยู่ในอาคารเรียน

6) ด้านครุภัณฑ์ โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือ ชั้นวารสาร ตู้บัตรรายการ ที่วางหนังสือพิมพ์ โต๊ะรับส่งหนังสือได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ ส่วนโต๊ะทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ เครื่องพิมพ์ดีด ไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ

สุชาติ อำนวยขจร (2516) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสถานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมแบบประสมกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 20 โรงเรียน พบว่า ทุกโรงเรียนมีเนื้อที่ห้องสมุดได้มาตรฐานขั้นต่ำ ด้านครุภัณฑ์ คือ โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวารสาร แผ่นป้ายนิทรรศการ ตู้เก็บบัตรรายการ ที่วางหนังสือพิมพ์ โต๊ะ รับส่งหนังสือ โต๊ะทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนรถเข็นหนังสือ เครื่องพิมพ์ดีด อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ วัสดุสิ่งพิมพ์ ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ ที่เก็บแผ่นที่ยังไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ ด้านงบประมาณห้องสมุดส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณตามอัตราของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณน้อยกว่าค่าเฉลี่ยระหว่างห้องสมุด ด้านบุคลากร ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีบรรณารักษ์ประจำและบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษ์ มีผู้ช่วยบรรณารักษ์ พนักงานพิมพ์ดีด คนงานไม้เพียงพอ แต่ส่วนใหญ่มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุดเพียงพอ

เกษม นิยมราษฎร์ (2520) ได้ศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค 1 และ 2 พบว่าห้องสมุดส่วนมากยังไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ได้มาตรฐานขั้นต่ำในส่วนของวารสาร หนังสือพิมพ์ โต๊ะ เก้าอี้

ขึ้นหนังสือ ขึ้นวารสาร แผ่นป้ายนิทรรศการ ตู้บัตรรายการ ที่วางหนังสือนิพนธ์
โต๊ะรับ-ส่งหนังสือ โต๊ะทำงานของบรรณารักษ์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด
คนดูแลความสะดวก และผู้ช่วยงานตามคำสั่งของบรรณารักษ์ บรรณารักษ์ไม่
สามารถทำงานห้องสมุดได้เต็มเวลาเพราะต้องสอนและทำงานอื่นด้วย และ
ห้องสมุดได้รับงบประมาณไม่เพียงพอในแต่ละปีการศึกษา

งานวิจัยดังได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้นมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือแสดง
ให้เห็นว่า ห้องสมุดส่วนมากยังไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการทั้งใน
ด้านปริมาณและคุณภาพ และมีปัญหาในการดำเนินงานของบรรณารักษ์เป็นอย่างมาก
ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวความคิดจากงานวิจัยเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในเรื่องนี้ เช่น
เรื่องการเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดโรงเรียนกับมาตรฐานห้องสมุด ผู้วิจัยได้เลือก
ใช้มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน พุทธศักราช 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ซึ่งเป็นมาตรฐานของสมาคมวิชาชีพบรรณารักษ์และมีความเป็น
ปัจจุบันมากกว่ามาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน พุทธศักราช 2511 ฉบับของกระทรวง
ศึกษาธิการ

สำหรับแนวความคิดในเรื่องเกี่ยวกับความต้องการและข้อคิดเห็น
ต่าง ๆ เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยต่อไปนี้

เฉลิมศรี เจริญการ (2525) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ห้องสมุด
โรงเรียนประถมศึกษาโครงการทดลองหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
และได้ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ผลการศึกษาพบว่า ครูและเรียน มี
ความเห็นตรงกันว่า ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ห้องสมุดมีดังนี้

- 1) ด้านวัสดุห้องสมุด มีหนังสือไม่ตรงตามจุดประสงค์ของ
หลักสูตรและใช้ระบบชั้นปิด (Close shelf) คือเก็บหนังสืออยู่ในตู้ปิดกุญแจ
- 2) ด้านการบริหารงานห้องสมุด บรรณารักษ์ต้องสอนวิชาอื่น
ด้วย จึงทำให้การบริหารงานห้องสมุดไม่ได้เต็มที่ และในห้องสมุดไม่มีหนังสือใหม่ให้
ยืมอ่าน
- 3) ด้านบริการของห้องสมุด ไม่มีบัตรรายการ และหนังสือ
เรียงบนชั้นสับสนไม่เป็นระเบียบ

- 4) ด้านอาคารสถานที่ มีเสียงรบกวนจากนอกห้องสมุดมาก
การถ่ายเทอากาศไม่ดี และแสงสว่างในห้องสมุดไม่เพียงพอ
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนมีดังนี้
- 1) ด้านการจัดหา ควรให้บรรณารักษ์และครูผู้สอนร่วมมือกัน
ในการจัดหาวัสดุห้องสมุด เพื่อให้ได้วัสดุที่ทันสมัยและตรงตามหลักสูตร
 - 2) ด้านการบริการ ควรทำเครื่องมือช่วยค้น เช่น บัตรรายการ
บรรณานุกรม ัตรชนี เป็นต้น และการจัดบริการเป็นระบบชั้นเปิด (Open shelf)
 - 3) ด้านการบริหาร ควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์
และควรออกกฎระเบียบในการปฏิบัติให้เป็นที่น่าเชื่อถือ
 - 4) ด้านอาคารสถานที่ ครูและนักเรียนมีความเห็นว่า ห้องสมุด
ตั้งอยู่ในที่ท่าเลไม่ดีมีเสียงรบกวนมาก
 - 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ บรรณารักษ์ควรประชาสัมพันธ์ห้องสมุด
อย่างสม่ำเสมอ

ครูณี ทาดวงตา (2529) ได้ศึกษาค้นคว้าของครูต่อบริการและกิจกรรม
ของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครว่า
สอดคล้องกับบริการหรือกิจกรรมที่ห้องสมุดทำอยู่ในปัจจุบันเพียงใด รวมทั้งศึกษา
สภาพการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทาง
ในการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลการวิจัยใน
ส่วนที่เกี่ยวกับสภาพของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ห้องสมุดโรงเรียน
ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ น้อยมาก ส่วนบริการอื่น ๆ ก็มีบ้าง น้อยบ้าง
ตามแต่สถานห้องสมุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถของครูบรรณารักษ์ที่จะทำได้
ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหา คือ ขาดบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ขาดครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิปัญญาตรีวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ขาดงบประมาณ
และสถานที่คับแคบ

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุด
โรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับขอใช้ในต่าง ๆ คือ อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์
หนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ บุคลากรห้องสมุด บริการและกิจกรรมของห้องสมุด โดย

มีค่าเฉลี่ยของน้ำหนักความคิดเห็นที่อยู่ในระดับดีมีเพียงเรื่องเดียวคือ เรื่อง
ระเบียบกฎเกณฑ์การใช้ห้องสมุด

1.2 ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียน
สมิตรา สังฆมานันท์ (2530) ได้ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
ในการปฏิบัติงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา
11 ปีการศึกษา 2520 โดยวิธีสุ่มประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาใน
การปฏิบัติงานห้องสมุด และเปรียบเทียบปัญหาในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์
ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามวุฒิ และขนาดของโรงเรียน กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์ จำนวน 112 คน รวบรวม
ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และ
F-test ผลการศึกษาปรากฏผลดังนี้

- 1) ปัญหาในการปฏิบัติงานห้องสมุด ได้แก่ ปัญหาด้านบริหารปัญหา
ด้านเทคนิคและปัญหาด้านบริการ
- 2) บรรณารักษ์ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนมีขนาดต่างกัน
มีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านเทคนิคในโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกัน ส่วน
บรรณารักษ์ที่มีวุฒิปริญญาตรีทางบรรณารักษ์มีปัญหาในงานเทคนิคมากกว่าบรรณารักษ์
ที่มีวุฒิทางบรรณารักษ์ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 3) บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน
และมีวุฒิแตกต่างกัน มีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านบริการในโรงเรียนมัธยมศึกษา
แตกต่างกัน

1.3 ความสำคัญของห้องสมุด

เพ็ญแข นุ่มสิทธิ์ (2531) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ทรัพยากรห้องสมุด
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการ
วิจัยด้านการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็น
ว่า ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษามาก ส่วนใหญ่จะเข้าไปใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ
หลายครั้ง โดยวิธีสุ่มประสงค์เพื่ออ่านหนังสือมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือเพื่อ
ค้นคว้าเรื่องที่ต้องการจากหนังสือและสิ่งพิมพ์ และเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์ ส่วนปัญหา
ในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนประสบมากที่สุดคือ หนังสือเล่มที่ต้องการมัก
มีผู้อื่นออกไป รองลงมาคือเวลาเปิดทำการของห้องสมุดน้อยเกินไปและจำนวน
หนังสือมีไม่เพียงพอกับความต้องการ

1.4 การจัดการกิจกรรมสร้างเสริมการอ่านในห้องสมุด

วิไล ประกิจ (2531) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการการจัด

กิจกรรมสร้างเสริมการอ่านสำหรับห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาในด้านสภาพห้องสมุด

พบว่า สภาพห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดเฉพาะที่อยู่ภายในอาคารเดียวกับห้องอื่น ๆ มีขนาดพื้นที่ 3-4 ห้องเรียน และมีที่นั่งสำหรับอ่าน

หนังสือ 81-120 ที่นั่ง มีบุคลากรที่วุฒิตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป บรรณารักษ์

ยังคงต้องสอนและทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ด้วยเป็นส่วนใหญ่ และส่วนมากจะมี

ครูปฏิบัติการสอนที่มาช่วยงานห้องสมุดโรงเรียนละ 1 คน หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

หรือนักการภารโรงอีกอย่างละ 1 คน ส่วนบริการห้องสมุดได้จัดบริการยืมคืน

หนังสือมากที่สุด

หนังสือมากที่สุด

ส่วนด้านการจัดการกิจกรรมสร้างเสริมการอ่าน พบว่า

1) การจัดนิทรรศการที่ครูบรรณารักษ์ได้จัดมากที่สุด ได้แก่

นิทรรศการเกี่ยวกับงานห้องสมุด นิทรรศการที่จัดมากที่สุด ได้แก่ นิทรรศการหนังสือ

2) การจัดการแนะนำการใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า

ที่ครูบรรณารักษ์ได้จัดมากที่สุด ได้แก่ การแนะนำห้องสมุด

3) การจัดการเพื่อบริการแนะนำการอ่านที่ครูบรรณารักษ์

ได้จัดมากที่สุด ได้แก่ การแนะนำหนังสือ กิจกรรมที่ต้องการจัดเป็นอันดับแรก ได้แก่

การทำบรรณานุกรม

4) การจัดการกรรมการแสดงที่ครูบรรณารักษ์ได้จัดมากที่สุด ได้แก่

การขีดหุ่น

5) การจัดการการประกวดผลงานศิลปะและความคิดเชิง

สร้างสรรค์

จากงานวิจัยของ สุมิตรา สัจจมานันท์ (2530) เพ็ญแข นุ่มศิริ

(2531) และ วิไล ประกิจ (2531) ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดจากงานวิจัย

ดังกล่าว มาใช้ในการกำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัย เช่น ครูบรรณารักษ์ที่มี

วุฒิแตกต่างกันมีปัญหาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

ผลงานวิจัยในต่างประเทศที่นำมาแสดงไว้ทั้งหมดนี้ เป็นงานวิจัยที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนทั้งสิ้น งานทุกชิ้นแม้ว่าจะเป็นงานวิจัยที่เก่าแก่แล้ว แต่ก็ยังนำมาใช้ประโยชน์ได้และเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ได้บ้าง เช่น เรื่องการเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดโรงเรียนกับมาตรฐานของห้องสมุดประเทศนั้น ๆ และปัญหาต่าง ๆ ของห้องสมุดโรงเรียนในประเทศนั้น ๆ แม้ว่าจะงานวิจัยในบางส่วนจะไม่สามารถนำมาแทนหรือนำมาเปรียบเทียบได้เนื่องจากสภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน แต่ผลงานวิจัยเหล่านี้ได้ให้แนวความคิดและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา เพื่อให้เห็นสภาพที่เป็นจริงของห้องสมุดโรงเรียนได้เป็นอย่างดี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่

เมกเจนกิน (Mejenkin, 1966 : 12-14) ได้ศึกษาห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านบริการ พบว่าห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษามีปัญหาดังนี้

- 1) ห้องสมุดมีหนังสือและวัสดุน้อย ไม่สมดุลเพราะขาดเงินในการจัดซื้อและขาดคู่มือในการเลือกซื้อ
- 2) นักเรียนมีเวลาใช้ห้องสมุดน้อยเพราะต้องเรียนเต็มวัน
- 3) ขาดบรรณารักษ์ที่ได้ฝึกงานทางด้านบรรณารักษ์
- 4) ขาดความร่วมมือระหว่างครูกับบรรณารักษ์ ครูไม่ร่วมมือ

ในการวางหลักสูตร

มัลเลน (Mullen, 1967 : 400) ได้สำรวจปัญหาการปฏิบัติงานและสถานต่าง ๆ ที่มีผลต่อการใช้ห้องสมุดในการเรียนการสอนของครูและนักเรียนในรัฐมิสซูรี โดยใช้แบบสอบถามกับอาจารย์ใหญ่ ครูบรรณารักษ์และนักเรียนประกอบการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

- 1) อาจารย์ใหญ่ ครูและบรรณารักษ์ ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนจะต้องทำให้ห้องสมุดมีค่าต่อการสอน
- 2) อาจารย์ใหญ่ ครู และบรรณารักษ์ยังไม่ได้ร่วมมือกันจัดทำห้องสมุดให้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

3) การเปิดบริการของห้องสมุดในตอนเย็น ในวันหยุด และ
ในระหว่างปิดภาคเรียนมีน้อย

เคเซอร์ (Kaser, 1969 : 91-92) ได้ศึกษากิจสภานและปัญหา
ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนในประเทศสาธารณรัฐเวียดนาม สรุปได้ดังนี้

- 1) ขาดบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์
- 2) ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพียงมุมเก็บหนังสือเท่านั้น
- 3) บรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบต่อหนังสือที่หาย ห้องสมุดจึงมีชั้นเปิด

และไม่ค่อยมีผู้ใช้

- 4) โรงเรียนแต่ละแห่งมีนักเรียนมากเกินไป
- 5) หนังสือส่วนมากได้มาจากการบริจาค จึงทำให้ไม่มีหนังสือตรง

ตามความต้องการ

ฮวง (Huang, 1970 : 5416A) ได้ศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมในรัฐไดาโฮ (Idaho) สหรัฐอเมริกาเทียบกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน
ของรัฐของภาคและของชาติเพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน
เหล่านั้น พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนส่วนมากไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำของรัฐ ของภาค
และของชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรเงินงบประมาณให้น้อยเกินไป ทำให้
ห้องสมุดยังมีสภาพห่างไกลจากมาตรฐานมากขึ้นทุกที

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้าศึกษา
มาดังกล่าวแล้วนี้แสดงให้เห็นว่า สภาพของห้องสมุดโรงเรียนส่วนมากยังไม่ได้
มาตรฐานขั้นต่ำ เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานทางด้าน
อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ บุคลากร วัสดุสารนิเทศ งบประมาณ และการบริการ
ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขให้เป็น
องค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของชาติต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการ
การดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเฉพาะห้องสมุด
โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน ในภาคใต้ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 9 โรงเรียน จำนวนครูใหญ่ทั้งหมด 9 คน
จำนวนครูบรรณารักษ์ทั้งหมด 9 คน จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาทั้งหมด 2,850
คน และมีจำนวนครูทั้งหมด 250 คน เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ รายชื่อ
โรงเรียน จำนวนครูและนักเรียน ปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนครูและนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
1.	โรงเรียนแจ้งวิทยา	36	308
2.	โรงเรียนส่วานคุณวิทยากาน	58	808
3.	โรงเรียนท้าวราษฎร์สงเคราะห์	20	209
4.	โรงเรียนมัธยมวังคะทวีศิลป์	16	195
5.	โรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษมูลนิธิ	27	290
6.	โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังสฤษดิ์	18	31
7.	โรงเรียนอัมพวันวิทยา	21	144
8.	โรงเรียนพุทธศาสนาคมศรีวิทยากัย	15	95
9.	โรงเรียนพุทธมณฑลนิมิตร	39	770
	รวม	250	2,850

2. กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มประชากร ดังนี้

- 2.1 กลุ่มครูบรรณาธิการ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากครูบรรณาธิการทั้ง 9 โรงเรียนเป็นกลุ่มศึกษา
- 2.2 ครูใหญ่ ผู้วิจัยได้ศึกษาครูใหญ่ทั้ง 9 โรงเรียน เป็นกลุ่มศึกษา

2.3 กลุ่มครู ผู้วิจัยได้สุ่มครูแต่ละโรงเรียนในตาราง 1 โดยวิธี
 สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลากแบบไม่ใส่กลับ
 (Sampling Without Replacement) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ของประชากร
 ทั้งหมดในแต่ละโรงเรียน ปรากฏจำนวนกลุ่มตัวอย่างครูตามตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน

ลำดับที่	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.	โรงเรียนแจ้งวิทยา	36	10
2.	โรงเรียนสพมานคงวิทยา	58	15
3.	โรงเรียนท้าวราษฎร์สงเคราะห์	20	5
4.	โรงเรียนมัธยมวังคะท้อศิลป์	16	5
5.	โรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษมูลนิธิ	27	5
6.	โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังษุณดี	18	5
7.	โรงเรียนลุ่มพวันวิทยา	21	5
8.	โรงเรียนพุทธยาคมศรีวิชัย	15	5
9.	โรงเรียนพุทธมงคลนิมิตร	39	10
	รวม	250	65

2.4 กลุ่มนักเรียน ผู้วิจัยได้เลือกนักเรียนระดับมัธยมศึกษามาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ซามานะ (Taro Yamane) (ประกอบ การผลสรุป, 2528 : 336 อ้างถึงใน ทาโร ซามานะ, 1970 : 887) มีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ ± 5 โดยประมาณ ได้กลุ่มตัวอย่างของจำนวนที่ $2,850 = 345$ และได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจริง 350 คน และผู้วิจัยได้สุ่มนักเรียนแต่ละโรงเรียนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลากแบบไม่ใส่กลับ (Sampling Without Replacement) ปรากฏจำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนตามตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน

ลำดับที่	โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.	โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา	308	40
2.	โรงเรียนสพานคณวิศยาลัย	808	100
3.	โรงเรียนท้าวราชบุรีสงเคราะห์	209	25
4.	โรงเรียนมัธยมวังคะตวลี	195	25
5.	โรงเรียนมัธยมวัดคานวิเศษมูลนิธิ	290	35
6.	โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังษิต	31	5
7.	โรงเรียนอัมพวันวิทยา	144	15
8.	โรงเรียนพุทธศาสนาศรีวิชัย	95	10
9.	โรงเรียนพุทธมณฑลนิมิตร	770	95
	รวม	2,850	350

ตาราง 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้	ร้อยละ
1. อาจารย์ใหญ่	9	9	9	100.00
2. ครูบรรณาธิการ	9	9	9	100.00
3. ครู	250	65	65	100.00
4. นักเรียน	2,850	350	312	89.14
รวม	3,118	433	395	91.22

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4 ชุดคือ

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับบรรณารักษ์ แบ่งเป็น 9 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 สภาพของอาคารห้องสมุด
 - ตอนที่ 3 สภาพของครุภัณฑ์
 - ตอนที่ 4 สภาพของบุคลากร
 - ตอนที่ 5 สภาพของวัสดุสารนิเทศ
 - ตอนที่ 6 สภาพของงบประมาณ
 - ตอนที่ 7 สภาพของการบริการ
 - ตอนที่ 8 ระดับปัญหาในการทำงานห้องสมุด
 - ตอนที่ 9 ระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด
2. แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับอาจารย์ใหญ่ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด
3. แบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับครู แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด
4. แบบสอบถามชุดที่ 4 สำหรับนักเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

1. ค้นคว้าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจากเอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตลอดจนศึกษาแนวทางแบบสอบถามของงานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเรื่องที่กำลังทำการวิจัย เช่น งานวิจัยของสมบุรณ์ หิงฆมานันท์ (2514)

สุชาติ อำนวยจรรยา (2516) สุชาติรัตน์ คุณามุณี (2514) สุนิตรา สันฆมานันท์ (2530) เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามที่สมบูรณ์

2. สร้างแบบสอบถาม โดยยึดเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน พุทธศักราช 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน พุทธศักราช 2533 ซึ่งว่าด้วยเรื่องต่อไปนี้

- 2.1 ด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์
- 2.2 ด้านบุคลากร
- 2.3 ด้านวัสดุสารนิเทศ
- 2.4 ด้านงบประมาณ
- 2.5 ด้านการบริการ

3. สร้างแบบสอบถาม สำหรับครูบรรณารักษ์ ครูใหญ่ ครู และนักเรียน เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วน ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือคือแบบสอบถามจำนวน 4 ชุด เพื่อใช้ในการสอบถามครูใหญ่ ครูบรรณารักษ์ ครู และนักเรียน

4. ทดลองใช้ (Try out) แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุด ก่อนที่จะนำไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจริง ผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสอบถามกับครูใหญ่ ครูบรรณารักษ์ ครู และนักเรียน จำนวน 30 คน คือจากโรงเรียนมูลนิธิปริยัติธรรมสามัญศึกษา จังหวัดปัตตานี จำนวน 17 คน และจากโรงเรียนแสงทองวิทยาคาร จังหวัดสงขลา จำนวน 17 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในภาคใต้ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 9 โรงเรียน ในการตอบแบบสอบถาม
2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ไปแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองทั้ง 9 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Science Personal Computer Plus) จากศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. บันทึกข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามลงในสื่อบันทึกข้อมูล
2. ในการวิเคราะห์ข้อมูล มี 5 ตอน ดังนี้
 - 2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอเป็นค่าร้อยละ มีดังนี้
 - 2.1.1 ครูบรรณาธิการ
 - 2.1.2 อาจารย์ใหญ่
 - 2.1.3 ครู
 - 2.1.4 นักเรียน
 - 2.2 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพห้องสมุดที่ไม่มีรายการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่แล้วนำมาเสนอเป็นค่าร้อยละ
 - 2.3 ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพห้องสมุดที่มีรายการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่แล้วนำมาเสนอเป็นค่าร้อยละ
 - 2.4 ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณาธิการ ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 2.5 ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีดังนี้

2.5.1 ครูบรรณาธิกรร

2.5.2 อาจารย์ใหญ่

2.5.3 ครู

2.5.4 นักเรียน

ในเกณฑ์พิจารณาปัญหาและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัย
ใช้ค่าเฉลี่ยเป็นตัววัด ซึ่งมีเกณฑ์จำแนกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 - 1.49 = 1 หมายถึง น้อยที่สุด

1.50 - 2.49 = 2 หมายถึง น้อย

2.50 - 3.49 = 3 หมายถึง ปานกลาง

3.50 - 4.49 = 4 หมายถึง มาก

4.50 - 5.00 = 5 หมายถึง มากที่สุด

ส่วนเกณฑ์พิจารณาสภาพทั่วไปของครูภักดิ์ สภาพทั่วไปของหนังสือ
สภาพทั่วไปของโสตทัศนวัสดุ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการใช้เป็นตัววัด ซึ่งมีเกณฑ์
จำแนกได้ดังนี้

1-5 ปี = ใหม่ทั้งหมด

5-10 ปี = ใหม่เป็นส่วนใหญ่

10 ปีขึ้นไป = ส่วนมากเก่าและชำรุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประคอง กรรพสุต, 2525 : 73)

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมดของแต่ละข้อ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

2. หาค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร ดังนี้ (Ferguson, 1981 : 49)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

\bar{X} = แทนค่าเฉลี่ย

x = แทนค่าของคะแนน

N = แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ΣX = แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของแต่ละข้อ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง ซึ่งมี 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอเป็นค่าร้อยละ มีดังนี้

ครูบรรณาธิกรณ

อาจารย์ใหญ่

ครู

นักเรียน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานห้องสมุด ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่แล้วนำมาเสนอเป็นค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดที่มีรายการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่แล้วนำมาเสนอเป็นค่าร้อยละ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณาธิกรณ ผู้วิจัย ได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีดังนี้

ครูบรรณาธิกรณ

อาจารย์ใหญ่

ครู

นักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นกลุ่มครูบรรณารักษ์ กลุ่มอาจารย์ใหญ่ กลุ่มครู และกลุ่มนักเรียน ปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มครูบรรณารักษ์

ตาราง 5 ร้อยละครูบรรณารักษ์ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	4	44.44
หญิง	5	55.56
รวม	9	100.00

จากตาราง 5 พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 ส่วนผู้ชายมีจำนวนน้อยกว่าผู้หญิงไม่มากนัก มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44

ตาราง 6 ร้อยละครูบรรณารักษ์ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-30 ปี	4	44.44
31-40 ปี	5	55.54
รวม	9	100.00

จากตาราง 6 พบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีอายุอยู่ในระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.54 ส่วนผู้ที่มีอายุอยู่ในระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44

ตาราง 7 ร้อยละครูบรรณารักษ์ จำแนกตามวุฒิ

วุฒิ	จำนวน	ร้อยละ
มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์	3	33.33
ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์	6	66.66
รวม	9	100.00

จากตาราง 7 พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนมากไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 ส่วนผู้ที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เท่านั้น

ตาราง 8 ร้อยละครูบรรณาธิกรรจ์จำแนกตามประสพการณ้ในกาการทำงานด้านห้องสมุด

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	3	33.33
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	6	66.67
รวม	9	100.00

จากตาราง 8 พบว่า ครูบรรณาธิกรรจ์ส่วนมากมีประสพการณ้ในกาการทำงานห้องสมุดตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนผู้ที่มีประสพการณ้ในกาการทำงานห้องสมุดต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตาราง 8 ร้อยละครูบรรณาธิกรรจ์ จำแนกตามการอบรมด้านห้องสมุด

การอบรม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	2	22.22
ไม่เคย	7	77.78
รวม	9	100.00

จากตาราง 9 พบว่า ครูบรรณาธิกรรจ์ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมด้านห้องสมุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ส่วนผู้ที่เคยรับการอบรมด้านห้องสมุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22

ตาราง 10 ร้อยละครูบรรณาธิกรัษ จ้ำแนกตามการสอาน

การสอาน	จ้ำนวน	ร้อยละ
สอาน	6	66.67
ม่สอาน	3	33.33
รวม	9	100.00

จากตาราง 10 พบว่า ครูบรรณาธิกรัษส่วนมากนอกจากต้องทำงานห้องสมุดแล้วยังต้องทำการสอานด้วย จ้ำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่บรรณาธิกรัษอย่างเด้อว จ้ำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตาราง 11 ร้อยละครูบรรณาธิกรัษ จ้ำแนกตามจ้ำนวนช่วโมงที่สอานต่อสัปดาห์

ช่วโมงสอานต่อหนึ่งสัปดาห์	จ้ำนวน	ร้อยละ
16-20 ช่วโมง	4	66.67
21-25 ช่วโมง	2	33.33
รวม	6	100.00

จากตาราง 11 พบว่า ครูบรรณาธิกรัษที่ทำการสอาน ส่วนมากมีจ้ำนวนช่วโมงสอาน 16-20 ช่วโมงต่อสัปดาห์ จ้ำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนผู้ที่สอาน 21-25 ช่วโมงต่อสัปดาห์ จ้ำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

2. กลุ่มอาจารย์ใหญ่

ตาราง 12 ร้อยละอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	8	88.89
หญิง	1	11.11
รวม	9	100.00

จากตาราง 12 พบว่า อาจารย์ใหญ่ส่วนมากเป็นผู้ชาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.89 ส่วนผู้หญิงมีจำนวนน้อย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11

ตาราง 13 ร้อยละอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
31-40 ปี	1	11.11
41-50 ปี	3	33.33
51-60 ปี	3	33.34
60 ปีขึ้นไป	2	22.22
รวม	9	100.00

จากตาราง 13 พบว่า อาจารย์ใหญ่ส่วนมากจะมีอายุอยู่ในระหว่าง

41-50 ปี และ 51-60 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ 33.34 ตามลำดับ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนผู้ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11

ตาราง 14 ร้อยละอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามวุฒิ

วุฒิ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	22.22
ปริญญาตรี	6	66.67
ปริญญาโทขึ้นไป	1	11.11
รวม	9	100.00

จากตาราง 14 พบว่า อาจารย์ใหญ่ส่วนมากมีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนผู้ที่มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11

ตาราง 15 ร้อยละอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์ใหญ่

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	2	22.22
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	7	77.78
รวม	9	100.00

จากตาราง 15 พบว่า อาจารย์ใหญ่ ส่วนมากมีประสบการณ์ในการเป็น
 อาจารย์ใหญ่ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ส่วนผู้ที่
 ประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์ใหญ่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ
 22.22

3. กลุ่มครู

ตาราง 16 ร้อยละครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	28	43.07
หญิง	37	56.93
รวม	65	100.00

จากตาราง 16 พบว่า ครู ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 56.93
 ส่วนผู้ชายคิดเป็นร้อยละ 43.07

ตาราง 17 ร้อยละครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
21-30 ปี	28	43.08
31-40 ปี	30	46.15
41-50 ปี	6	9.23
51-60 ปี	1	1.54
รวม	65	100.00

จากตาราง 17 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.15 มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.08 มีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.23 ส่วนผู้ที่มีอายุ 51-60 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.54

ตาราง 18 ร้อยละครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวุฒิ

วุฒิ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	20	30.77
ปริญญาตรี	43	66.15
ปริญญาโทขึ้นไป	2	3.08
รวม	65	100.00

จากตาราง 18 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีวุฒิในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ

66.15 มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.77 ส่วนผู้ที่มิได้ศึกษาต่อขึ้นไปมีจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.08

ตาราง 19 ร้อยละครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	15	23.08
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	50	76.92
รวม	65	100.00

จากตาราง 19 พบว่า ครูมีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.92 ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.08

ตาราง 20 ร้อยละครู จำแนกตามชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์

ชั่วโมงต่อสัปดาห์	จำนวน	ร้อยละ
5-10 ชั่วโมง	1	1.54
11-15 ชั่วโมง	5	7.69
16-20 ชั่วโมง	26	43.08
มากกว่า 20 ชั่วโมง	31	47.69
รวม	65	100.00

จากตาราง 20 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 47.69 ผู้ที่มีชั่วโมงสอน 16-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 43.08 ผู้ที่มีชั่วโมงสอน 11-15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 7.69 ส่วนผู้ที่มีชั่วโมงสอน 5-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.54

1.4 กลุ่มนักเรียน

ตาราง 21 ร้อยละนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	135	43.27
หญิง	177	56.73
รวม	312	100.00

จากตาราง 21 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 56.73 ส่วนผู้ที่เป็นผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 43.27

ตาราง 22 ร้อยละนักเรียน จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	จำนวน	ร้อยละ
ม.1	76	24.36
ม.2	85	27.24
ม.3	83	26.60
ม.4	42	13.46
ม.5	11	3.53
ม.6	15	4.81
รวม	312	100.00

จากตาราง 22 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชั้น ม.2 คิดเป็นร้อยละ 27.24 นักเรียนชั้น ม.3 คิดเป็นร้อยละ 26.60 นักเรียนชั้น ม. 1 คิดเป็นร้อยละ 24.36 นักเรียนชั้น ม. 4 คิดเป็นร้อยละ 13.46 นักเรียนชั้น ม. 6 คิดเป็นร้อยละ 4.81 ส่วนนักเรียนชั้น ม. 5 มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.53

ตาราง 23 ร้อยละนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการช่วยงานห้องสมุด

การช่วยงานห้องสมุด	จำนวน	ร้อยละ
เคย	120	38.46
ไม่เคย	192	61.54
รวม	312	100.00

จากตาราง 23 พบว่า นักเรียน ส่วนใหญ่ไม่เคยช่วยงานห้องสมุดโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 61.54 ส่วนผู้ที่เคยช่วยงานห้องสมุดโรงเรียนมีจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 38.46

ตาราง 24 ร้อยละนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเวลาในการอ่านหนังสือในห้องสมุด

เวลาในการอ่านหนังสือในห้องสมุด	จำนวน	ร้อยละ
ว่าง	223	71.47
พักกลางวัน	81	25.96
ไม่เคยใช้ห้องสมุด	8	2.57
รวม	312	100.00

จากตาราง 24 พบว่า นักเรียน ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านหนังสือในห้องสมุดในเวลาว่าง คิดเป็นร้อยละ 71.47 ผู้ที่อ่านในช่วงเวลาพักกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 25.96 ส่วนผู้ที่ไม่เคยใช้ห้องสมุดเลยมีจำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.57

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานห้องสมุด ข้อมูลนี้แยกออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านอาคารห้องสมุด ด้านครุภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุสารนิเทศ และด้านการบริการและกิจกรรม ปรากฏรายละเอียดตามตารางต่อไป

ตาราง 25 สภาพห้องสมุดด้านอาคารห้องสมุด

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะห้องสมุด		
เป็นอาคารเฉพาะ	3	33.33
เป็นห้องเฉพาะ	6	66.67
เป็นมุมหนึ่งของห้อง	-	-
อื่น ๆ	-	-
แยกห้องสมุด		
เหมาะสม	3	33.33
ไม่เหมาะสม	6	66.67
เสียงรบกวนจากภายนอก		
มากที่สุด	3	33.33
มาก	2	22.22
ปานกลาง	4	44.45
น้อย	-	-
น้อยที่สุด	-	-

จากตาราง 25 พบว่า ลักษณะห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นห้องเฉพาะรวมอยู่ในอาคารเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนห้องสมุดที่เป็นอาคารเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ในด้านเนื้อที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่เหมาะสมกับการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 66.67 เนื้อที่ห้องสมุดที่เหมาะสมกับการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ในด้านเสียงรบกวนจากภายนอก ห้องสมุดส่วนใหญ่มีเสียงรบกวนจากภายนอกปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.44 มีเสียงรบกวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีเสียงรบกวนจากภายนอกมาก คิดเป็นร้อยละ 22.22

ตาราง 26 สภาพห้องสมุดด้านครุภัณฑ์

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะที่เก็บหนังสือ		
ชั้น	1	11.11
ตู้	2	22.22
มีทั้ง 2 ชนิด	6	66.67
ลักษณะตู้หนังสือ		
เป็นชั้นปิด	1	11.11
เป็นชั้นเปิด	8	88.89
สภาพทั่วไปของครุภัณฑ์		
ใหม่ทั้งหมด	-	-
ใหม่เป็นส่วนใหญ่	1	11.11
ใหม่และเก่าเท่า ๆ กัน	1	11.11
ส่วนใหญ่เก่าและชำรุด	7	77.78
แผ่นป้ายนิเทศสาร	8	88.89
กว้างหนังสือพิมพ์	8	88.88
ชั้นวารสาร	7	77.78
ตู้วารสาร	4	44.45
เครื่องพิมพ์ดีดที่เป็นของห้องสมุด	4	44.44
พัดลม	4	44.44
ตู้บัตรรายการ	3	33.33
ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ	3	33.33
รถเข็นหนังสือ	-	-

จากตาราง 26 พบว่า ลักษณะที่เก็บหนังสือของห้องสมุด ส่วนใหญ่มีทั้งชนิดเป็นชั้นและตู้รวมอยู่ทั้ง 2 ชนิด จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67

ที่มีเพียงตู้เก็บหนังสืออย่างเดียว จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22
 ที่มีเพียงชั้นเก็บหนังสืออย่างเดียว จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.11
 ลักษณะตู้หนังสือ ส่วนใหญ่เป็นชั้นเปิด จำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5
 ที่มีตู้หนังสือเป็นชั้นปิด จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ส่วนสภาพทั่วไป
 ของครุภัณฑ์ ส่วนใหญ่เก่าและชำรุด จำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.78
 ที่มีสถานครุภัณฑ์ใหม่เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.11
 และที่มีสภาพครุภัณฑ์ใหม่และเก่าเท่า ๆ กัน จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ
 11.11 แผ่นป้ายนิเทศการ ที่วางหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ห้องสมุดมี จำนวน 8
 โรงเรียนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 88.89 ที่นวารสารส่วนใหญ่ห้องสมุดมี จำนวน 7
 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ตู้จุดสารเครื่องพิมพ์ดีดที่เป็นของห้องสมุด ผลิตม
 ห้องสมุดมี จำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ตู้บัตรรายการ
 ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ ห้องสมุดมี จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33
 ส่วนรถเข็นหนังสือ ห้องสมุดทุกแห่งไม่มี

ตาราง 27 สถานห้องสมุดด้านบุคลากร

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
นักเขียนช่วยงานห้องสมุด		
มี	7	77.78
ไม่มี	2	22.22
เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด		
มี	-	-
ไม่มี	9	100.00

จากตาราง 27 แสดงว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีนักเขียนช่วยงานห้องสมุด
 คิดเป็นร้อยละ 77.78 ส่วนห้องสมุดที่ไม่มีนักเขียนช่วยงานห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ
 22.22 เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด ห้องสมุดทุกแห่งไม่มีเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตาราง 28 สภาพห้องสมุดด้านวัสดุสารนิเทศ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สภาพทั่วไปของหนังสือ		
ใหม่ทั้งหมด	-	-
ใหม่เป็นส่วนใหญ่	-	-
ใหม่และเก่าเท่า ๆ กัน	6	66.67
ส่วนใหญ่เก่าและชำรุด	3	33.33
สภาพทั่วไปของโสตทัศนวัสดุ		
ใหม่ทั้งหมด	-	-
ใหม่เป็นส่วนใหญ่	-	-
ใหม่และเก่าเท่า ๆ กัน	-	-
ส่วนใหญ่เก่าและชำรุด	9	100.00
การทำกฤตภาค		
ทำ	6	66.67
ไม่ทำ	3	33.33
การเก็บโสตทัศนวัสดุ		
เก็บรวบรวมไว้ในห้องสมุด	2	22.22
แยกไว้ต่างหาก	7	77.78
จุลสาร	6	66.67
วารสารเย็บเล่ม	6	66.67
ลูกโลกและแผนที่	2	22.22
แผ่นภูมิ	2	22.22
รูปภาพ	2	22.22

จากตาราง 28 พบว่า สภาพทั่วไปของหนังสือ ส่วนใหญ่ใหม่และเก่า
 เก่า ๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่มีสภาพทั่วไปของหนังสือส่วนมากเก่าและ
 ชำรุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 สภาพทั่วไปของโสตทัศนวัสดุ ห้องสมุดทุกแห่งมี
 สภาพโสตทัศนวัสดุส่วนมากเก่าและชำรุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 การจัดทำ
 กฤตภาค ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการจัดทำกฤตภาค คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่ไม่มีการ
 จัดทำกฤตภาค คิดเป็นร้อยละ 33.33 การจัดเก็บโสตทัศนวัสดุ ห้องสมุดส่วนใหญ่
 ได้เก็บรวบรวมโสตทัศนวัสดุแยกไว้ต่างหากจากห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 77.78
 ที่มีการเก็บรวบรวมโสตทัศนวัสดุไว้ในห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 22.22 จุลสาร
 วารสารเย็บเล่ม ส่วนใหญ่ห้องสมุดมี จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67
 ลูกโลก แผนที่ แผนภูมิ รูปภาพ ห้องสมุดที่มี จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ
 22.22 ส่วนเครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง เครื่อง
 ฉายข้ามศีรษะ ห้องสมุดทุกแห่งไม่มี

ตาราง 29 สถานห้องสมุดด้านการบริการและกิจกรรม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนชั่วโมงบริการต่อวัน		
น้อยกว่า 8 ชั่วโมง	2	22.22
8 ชั่วโมง	6	66.67
มากกว่า 8 ชั่วโมง	1	11.11
จำนวนวันที่บริการต่อสัปดาห์		
5 วัน ต่อ 1 สัปดาห์	9	100.00
น้อยกว่า 5 วันต่อ 1 สัปดาห์	-	-
มากกว่า 5 วันต่อ 1 สัปดาห์	-	-
การบริการแก่บุคคลภายนอก		
เปิด	4	44.44
ไม่เปิด	5	55.56

ตาราง 29 สภาพห้องสมุดด้านการบริการและกิจกรรม (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การแบ่งหมวดหมู่หนังสือ		
แบ่ง	7	77.78
ไม่แบ่ง	2	22.22
ระบบการจัดแบ่งหมวดหมู่		
ระบบทศนิยมของดิวอี้	4	57.14
จัดระบบหรือแบบอื่น ๆ	3	42.86
บริการให้นักเรียนยืมหนังสือ	9	100.00
บริการแก่ครูอาจารย์ยืมหนังสือ	8	88.89
การจัดนิทรรศการในวันสำคัญต่าง ๆ	5	55.56
แนะนำหนังสือใหม่	4	44.44
บริการหนังสือจองที่ครูประจำวิชา		
กำหนดให้นักเรียนค้นคว้า	4	44.44
บริการตอบคำถาม	4	44.44
บริการแนะแนวการอ่าน	4	44.44
บริการจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด	3	33.33
การประชุมนิเทศการใช้ห้องสมุด	2	22.22
การบริการบัตรรายการเพื่อช่วยค้น	2	22.22

จากตาราง 29 พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่เปิดให้บริการประมาณ 8 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่เปิดให้บริการน้อยกว่า 8 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 22.22 ที่เปิดให้บริการมากกว่า 8 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 11.11 จำนวนวันที่เปิดให้บริการต่อสัปดาห์ ห้องสมุดทุกแห่งเปิดบริการ 5 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 การให้บริการแก่บุคคลภายนอก ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่เปิดบริการแก่บุคคลภายนอก คิดเป็นร้อยละ 55.56 ที่เปิดบริการแก่บุคคลภายนอก คิดเป็นร้อยละ 44.44 การแบ่งหมวดหมู่หนังสือ ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการแบ่งหมวดหมู่หนังสือ คิดเป็นร้อยละ 77.78 ที่ไม่แบ่งหมวดหมู่หนังสือ คิดเป็นร้อยละ 22.22 ระบบการแบ่งหมวดหมู่หนังสือ ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้ระบบทศนิยมของดิวอี้ คิดเป็นร้อยละ 57.14 ที่จัดระบบหรือแบบอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 42.86 การบริการให้นักเรียนยืมหนังสือ ห้องสมุดทุกแห่งมี บริการแก่ครูอาจารย์ยืมหนังสือ ห้องสมุดส่วนใหญ่มี จำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.89 การจัดการทรัพยากรในวันสำคัญ ส่วนใหญ่ห้องสมุดมีจำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.56 การแนะนำหนังสือใหม่ การบริการหนังสือจองที่ครูประจำวิชากำหนดให้นักเรียนค้นคว้าบริการตอบคำถาม และบริการแนะนำการอ่าน ห้องสมุดที่มี จำนวน 4 โรงเรียนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 44.44 บริการจำกัดคู่มือการใช้ห้องสมุด ห้องสมุดที่มี จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 บริการบัตรรายการเพื่อช่วยค้น ห้องสมุดที่มี จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน การฉายภาพยนตร์ และสไลด์ การทนายปัญหา การประกวดการอ่าน การทำวารสารสำหรับเด็ก การจัดอภิปราย การวิจารณ์หนังสือและการจัดทัศนศึกษา ห้องสมุดทุกแห่งไม่มีกิจกรรมเหล่านี้

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพห้องสมุดที่มีรายการเปรียบเทียบเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดแยกออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านอาคารห้องสมุด ด้านครุภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุสารนิเทศ และด้านงบประมาณ ปรากฏรายละเอียดตามตาราง 30-41

ตาราง 30 ขนาดห้องสมุดเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (เกณฑ์มาตรฐาน :
1 ห้องเรียน)

ลำดับที่ โรงเรียน	จำนวน	เกณฑ์มาตรฐาน
1. โรงเรียนแจ้งวิทยา	1	ได้ตามเกณฑ์
2. โรงเรียนสมานคุณวิทยากาน	1	ได้ตามเกณฑ์
3. โรงเรียนท้าวราชบุรีสังเคราะห์	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
4. โรงเรียนมัธยมพิงคะทวีศิลป์	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
5. โรงเรียนมัธยมวัดคานวิเศษมูลนิธิ	1	ได้ตามเกณฑ์
6. โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังษี	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
7. โรงเรียนอัมพวันวิทยา	1	ได้ตามเกณฑ์
8. โรงเรียนพุทธศาสนาคมศรีวิทยากัย	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
9. โรงเรียนนฤชนนงคณินมิตร	1	ได้ตามเกณฑ์

จากตาราง 30 พบว่า ขนาดของห้องสมุดส่วนใหญ่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน
จำนวน 5 โรงเรียน ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 4 โรงเรียน

ตาราง 31 โต้ะ-แก้อื้อสำหรับอ่านหนังสือเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน
(เกณฑ์มาตรฐาน : 50 ที่นั่งต่อนักเรียน 500 คน)

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	จำนวน โต้ะ-แก้อื้อ	เกณฑ์มาตรฐาน
1.	โรงเรียนแจ้งวิทยา	308	50	ได้ตามเกณฑ์
2.	โรงเรียนสภานคุณวิทยากาน	808	50	ได้ตามเกณฑ์
3.	โรงเรียนท้าวราชอุร์สังเคาะห์	209	50	ได้ตามเกณฑ์
4.	โรงเรียนมัธยมพังคะทวิศิลป์	195	20	ต่ำกว่าเกณฑ์
5.	โรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษมูลนิธิ	290	50	ได้ตามเกณฑ์
6.	โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังสฤษดิ์	31	10	ต่ำกว่าเกณฑ์
7.	โรงเรียนอัมพวันวิทยา	144	50	ได้ตามเกณฑ์
8.	โรงเรียนพุทธชาดมศรีวิทย	95	20	ต่ำกว่าเกณฑ์
9.	โรงเรียนพุทธมงคลนิมิตร	770	55	ได้ตามเกณฑ์

จากตาราง 31 พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีโต้ะ-แก้อื้อสำหรับอ่านหนังสือ
ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 6 โรงเรียน ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 3
โรงเรียน

ตาราง 32 โต้ะ-เก้าอี้สำหรับบุคลากรเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน
(เกณฑ์มาตรฐาน : เท่ากับจำนวนบุคลากร)

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวน	เกณฑ์มาตรฐาน
1.	โรงเรียนแจ้งวิทยา	1	ได้ตามเกณฑ์
2.	โรงเรียนสमानคุณวิทยากาน	3	ได้ตามเกณฑ์
3.	โรงเรียนท้าวราชธุร์สงเคราะห์	1	ได้ตามเกณฑ์
4.	โรงเรียนมัธยมวังตะกั่วศิลป์	1	ได้ตามเกณฑ์
5.	โรงเรียนมัธยมวัดคานวิเศษมูลนิธิ	1	ได้ตามเกณฑ์
6.	โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังสฤษดิ์	1	ได้ตามเกณฑ์
7.	โรงเรียนอัมพวันวิทยา	1	ได้ตามเกณฑ์
8.	โรงเรียนพุทธธาคมศรีสาภัย	1	ได้ตามเกณฑ์
9.	โรงเรียนพุทธมงคลนิมิตร	3	ได้ตามเกณฑ์

จากตาราง 32 พบว่า ห้องสมุดมีโต้ะ-เก้าอี้สำหรับบุคลากรได้ตาม
เกณฑ์มาตรฐานทุกโรงเรียน

ตาราง 33 หัวหน้างานห้องสมุดเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน
(เกณฑ์มาตรฐาน : 1 คน)

ลำดับที่ โรงเรียน	จำนวน	เกณฑ์มาตรฐาน
1. โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
2. โรงเรียนสภามงคลวิทยาทาน	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
3. โรงเรียนท้าวราชบุรีสังเคราะห์	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
4. โรงเรียนมัธยมวังคะขวัญศิลป์	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
5. โรงเรียนมัธยมวัดคานวิเศษมูลนิธิ	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
6. โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังษฤษดิ์	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
7. โรงเรียนอัมพวันวิทยา	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
8. โรงเรียนพุทธศาสนาคมศรีสาภัย	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
9. โรงเรียนพุทธมงคลนิมิตร	-	ต่ำกว่าเกณฑ์

จากตาราง 33 พบว่า ห้องสมุดทุกโรงเรียนไม่มีหัวหน้างานห้องสมุด
ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทุกโรงเรียน

ตาราง 34 ครอบครัวยุคใหม่เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (เกณฑ์มาตรฐาน :
1 คนต่อนักเรียน 500 คน)

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	จำนวน ครอบครัวยุคใหม่	เกณฑ์มาตรฐาน
1.	โรงเรียนแจ้งวิทยา	308	1	ได้ตามเกณฑ์
2.	โรงเรียนสภานคุณวิทยากาน	808	1	ได้ตามเกณฑ์
3.	โรงเรียนท้าวราชครูสังเคราะห์	209	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
4.	โรงเรียนมัธยมวังคะทิวศิลป์	195	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
5.	โรงเรียนมัธยมวัดคานวิเศษมูลนิธิ	290	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
6.	โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังสฤษดิ์	31	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
7.	โรงเรียนอัมรินทร์วิทยา	144	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
8.	โรงเรียนพุทธศาสนาคศรัยาศัย	95	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
9.	โรงเรียนพุทธมงคลนิมิตร	770	1	ได้ตามเกณฑ์

จากตาราง 34 พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีครอบครัวยุคใหม่ได้ตาม
เกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 7 โรงเรียน ส่วนที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน
3 โรงเรียน

ตาราง 35 เจ้าหน้าที่ห้องสมุดเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน
(เกณฑ์มาตรฐาน : 2 คนต่อนักเรียน 500 คน)

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	จำนวน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	เกณฑ์มาตรฐาน
1.	โรงเรียนแจ้งวิทยา	308	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
2.	โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน	808	2	ได้ตามเกณฑ์
3.	โรงเรียนท้าวราชภูร์สงเคราะห์	209	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
4.	โรงเรียนมัธยมวังคະทิวลิป	195	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
5.	โรงเรียนมัธยมวัดคานวิเศษมูลนิธิ	290	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
6.	โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังสฤษดิ์	31	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
7.	โรงเรียนอัมรินทร์วิทยา	144	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
8.	โรงเรียนพุกยามาศรัยาลัย	95	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
9.	โรงเรียนพุกสมงคลนิมิตร	770	2	ได้ตามเกณฑ์

จากตาราง 35 พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 7 โรงเรียน ที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 2 โรงเรียน

ตาราง 36 นักการภารโรงเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน
(เกณฑ์มาตรฐาน : 1 คน)

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวน	เกณฑ์มาตรฐาน
1.	โรงเรียนแจ้งวิทยา	1	ได้ตามเกณฑ์
2.	โรงเรียนสสามานคุณวิทยาทาน	1	ได้ตามเกณฑ์
3.	โรงเรียนท้าวราชภฏร์สงเคราะห์	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
4.	โรงเรียนมัธยมวังคะทวีศิลป์	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
5.	โรงเรียนมัธยมวัดคานวิเศษมูลนิธิ	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
6.	โรงเรียนมัธยมวัดโกร่งสดุดี	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
7.	โรงเรียนอัมพวันวิทยา	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
8.	โรงเรียนพุทธชยาคมศรีสาภัย	-	ต่ำกว่าเกณฑ์
9.	โรงเรียนพุทธมงคลนิมิตร	1	ได้ตามเกณฑ์

จากตาราง 36 พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีนักการภารโรง ซึ่งต่ำกว่า
เกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 7 โรงเรียน ที่มีนักการภารโรงซึ่งได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน
จำนวน 2 โรงเรียน

ตาราง 37 หนังสือเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (เกณฑ์มาตรฐาน :
10 เล่มต่อนักเรียน 1 คน โดยรวมหนังสือบนเตียงคดี่ไม่เกินร้อยละ 10)

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	จำนวน หนังสือ	เกณฑ์มาตรฐาน
1.	โรงเรียนแจ้งวิทยา	308	2,250	ต่ำกว่าเกณฑ์
2.	โรงเรียนสภามงคลวิทยาทาน	808	3,890	ต่ำกว่าเกณฑ์
3.	โรงเรียนท้าวราชภู่สงเคราะห์	209	2,000	ต่ำกว่าเกณฑ์
4.	โรงเรียนมัธยมพิจิตรศิลป์	195	1,250	ต่ำกว่าเกณฑ์
5.	โรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษมูลนิธิ	290	1,500	ต่ำกว่าเกณฑ์
6.	โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังษฤษดิ์	31	300	ต่ำกว่าเกณฑ์
7.	โรงเรียนอัมพวันศึกษา	144	1,023	ต่ำกว่าเกณฑ์
8.	โรงเรียนพุทธศาสนศึกษา	95	550	ต่ำกว่าเกณฑ์
9.	โรงเรียนพุทธมงคลนิมิตร	770	4,538	ต่ำกว่าเกณฑ์

จากตาราง 37 พบว่า ห้องสมุดทุกโรงเรียนมีจำนวนหนังสือต่ำกว่า
เกณฑ์มาตรฐาน

ตาราง 38 วารสารเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (วารสารวิชาการ :
10 ฉบับ และวารสารทั่วไป 5 ฉบับ)

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวนวารสาร วิชาการ	จำนวนวารสาร ทั่วไป	เกณฑ์มาตรฐาน
1.	โรงเรียนแจ้งวิทยา	10	5	ได้ตามเกณฑ์
2.	โรงเรียนสัณฐานคุณวิทยาทาน	10	6	ได้ตามเกณฑ์
3.	โรงเรียนท้าวราชครูสังเคราะห์	4	1	ต่ำกว่าเกณฑ์
4.	โรงเรียนมัธยมวังคะทวีศิลป์	3	1	ต่ำกว่าเกณฑ์
5.	โรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษมูลนิธิ	10	5	ได้ตามเกณฑ์
6.	โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังสฤษดิ์	2	1	ต่ำกว่าเกณฑ์
7.	โรงเรียนอัมพวันวิทยา	3	1	ต่ำกว่าเกณฑ์
8.	โรงเรียนพุทธศาสนาคมศรีราษฎร์	2	1	ต่ำกว่าเกณฑ์
9.	โรงเรียนพุทธมงคลนิมิตร	10	6	ได้ตามเกณฑ์

จากตาราง 38 พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีวารสารได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน
จำนวน 5 โรงเรียน ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 4 โรงเรียน

ตาราง 39 หนังสือพิมพ์เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (เกณฑ์มาตรฐาน :
(5 ฉบับ)

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวน	เกณฑ์มาตรฐาน
1.	โรงเรียนแจ้งวิทยา	5	ได้ตามเกณฑ์
2.	โรงเรียนสมาเคลงวิทยากาน	5	ได้ตามเกณฑ์
3.	โรงเรียนท้าวราชภู่สงเคราะห์	5	ได้ตามเกณฑ์
4.	โรงเรียนมัธยมหังคะทวีศิลป์	5	ได้ตามเกณฑ์
5.	โรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษมูลนิธิ	5	ได้ตามเกณฑ์
6.	โรงเรียนมัธยมวัดนิกรรังษะขันธ์	2	ต่ำกว่าเกณฑ์
7.	โรงเรียนอัมพวันวิทยา	5	ได้ตามเกณฑ์
8.	โรงเรียนพุทธชยามศรียาภัย	2	ต่ำกว่าเกณฑ์
9.	โรงเรียนพุทธมงคลนิมิตร	5	ได้ตามเกณฑ์

จากตาราง 39 พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีหนังสือพิมพ์ได้ตามเกณฑ์
มาตรฐาน จำนวน 7 โรงเรียน ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 2 โรงเรียน

ตาราง 40 งบประมาณเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (เกณฑ์มาตรฐาน :
ร้อยละ 15 ต่องบประมาณของโรงเรียน)

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวนเงินบำรุง การศึกษา	จำนวนงบประมาณ ที่ห้องสมุดได้รับ	ร้อยละ	เกณฑ์มาตรฐาน
1.	โรงเรียนนงวิทยา	191,400	5,000	2.61	ต่ำกว่าเกณฑ์
2.	โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน	437,720	8,000	1.83	ต่ำกว่าเกณฑ์
3.	โรงเรียนท้าวราษฎร์สงเคราะห์	84,200	4,000	4.75	ต่ำกว่าเกณฑ์
4.	โรงเรียนมัธยมวังคะทาศิลป์	48,520	4,000	8.24	ต่ำกว่าเกณฑ์
5.	โรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษมูลนิธิ	136,800	8,500	6.21	ต่ำกว่าเกณฑ์
6.	โรงเรียนมัธยมวัดโลการังสรรค์	111,720	5,000	4.48	ต่ำกว่าเกณฑ์
7.	โรงเรียนอัมพวันวิทยา	52,500	1,500	4.62	ต่ำกว่าเกณฑ์
8.	โรงเรียนพุทธศาสนศาสตร์วิทย	25,000	1,000	4.00	ต่ำกว่าเกณฑ์
9.	โรงเรียนพุทธมณฑลนิมิตร	245,000	8,000	3.27	ต่ำกว่าเกณฑ์
	ค่าเฉลี่ย	148,095	5,000	4.45	

จากตาราง 40 พบว่า ห้องสมุดทุกโรงเรียนมีงบประมาณต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยงบประมาณที่ห้องสมุดแต่ละโรงเรียนได้รับ 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.45

ตาราง 41 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด

รายการ	ต่ำกว่าเกณฑ์		ได้ตามเกณฑ์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านอาคารห้องสมุด				
เนื้อที่ห้องสมุด	4	44.44	5	55.56
ด้านครุภัณฑ์				
โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือ	3	33.33	6	66.67
โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับบุคลากร	-	-	9	100.00
ด้านบุคลากร				
หัวหน้างานห้องสมุด	9	100.00	-	-
ครูบรรณารักษ์	6	66.67	3	33.33
เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	7	77.78	2	22.22
นักการภารโรง	9	100.00	-	-
ด้านวัสดุสารสนเทศ				
หนังสือ	9	100.00	-	-
วารสาร	4	44.44	5	55.56
หนังสือพิมพ์	2	22.22	7	77.78
ด้านงบประมาณ				
งบประมาณ	9	100.00	-	-

จากตาราง 41 พบว่า เนื้อที่ห้องสมุด ห้องสมุดส่วนใหญ่มีเนื้อที่ห้องสมุด
 ได้ตามเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 55.56 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 44.44
 โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือในห้องสมุด ห้องสมุดส่วนใหญ่ได้ตามเกณฑ์ คิดเป็น
 ร้อยละ 66.67 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับบุคลากร

ห้องสมุดทุกแห่งได้ตามเกณฑ์ หัวหน้างานห้องสมุดทุกแห่งต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่ได้ตามเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ห้องสมุดส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 77.78 ที่ได้ตามเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 22.22

นักการภารโรง หนังสือและงบบประมาณ ห้องสมุดทุกแห่งต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 วารสาร ห้องสมุดส่วนใหญ่ได้ตามเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 55.56 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 44.44 หนังสือพิมพ์ ห้องสมุดส่วนใหญ่ได้ตามเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 77.78 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 22.22

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ ข้อมูลนี้ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ ด้านวัสดุสารนิเทศ ด้านงบประมาณ และด้านผู้ใช้บริการ ปรากฏรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 42 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านผู้บริหาร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับ ปัญหา	
	X	S.D		
1. การให้ความสำคัญห้องสมุด	2.89	1.05	ปานกลาง	
2. การสนับสนุนงานห้องสมุด	2.78	1.09	ปานกลาง	
3. การใช้งบประมาณห้องสมุด	2.56	1.01	ปานกลาง	
4. การที่ผู้บริหารเป็นผู้เลือกซื้อหนังสือเข้า ห้องสมุดเองครูบรรณารักษ์เป็นเพียงผู้ รับทราบเท่านั้น	2.00	.87	น้อย	
	รวม	2.56	1.01	ปานกลาง

จากตาราง 42 พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานด้านผู้บริหาร ในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายการย่อยในด้านผู้บริหาร พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในด้านผู้บริหารในระดับปานกลาง 3 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหารกับการให้ความสำคัญห้องสมุด ผู้บริหารกับการให้การสนับสนุนงานห้องสมุดและผู้บริหารกับการให้งบประมาณห้องสมุด ส่วนปัญหาที่ผู้บริหารเป็นผู้เลือกข้อหนึ่งข้อเข้าห้องสมุดเอง ครอบครัวยุคใหม่เป็นเพียงผู้รับทราบเท่านั้น มีปัญหาในระดับน้อย

ตาราง 43 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครอบครัวยุคใหม่ในด้านบุคลากร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับ ปัญหา
	\bar{X}	S.D	
1. จำนวนครอบครัวยุคใหม่ไม่สอดคล้องกับงาน	3.67	1.32	มาก
2. ครอบครัวยุคใหม่ต้องสอนหรือทำงานอื่นนอกเหนือ จากงานห้องสมุด	3.78	1.56	มาก
3. จำนวนผู้ช่วยครอบครัวยุคใหม่ไม่สอดคล้องกับงาน	3.67	1.32	มาก
4. บุคลากรที่มีความรู้บรรณารักษศาสตร์มีไม่ เพียงพอต่อการดำเนินงาน	3.78	1.30	มาก
รวม	3.72	1.37	มาก

จากตาราง 42 พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านบุคลากร ในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อยในด้านบุคลากร พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในด้านบุคลากรในระดับมากที่สุดข้อ ได้แก่ จำนวนครอบครัวยุคใหม่ไม่สอดคล้องกับงาน ครอบครัวยุคใหม่ต้องสอนหรือทำงานอื่นนอกเหนือจากงานห้องสมุด จำนวนผู้ช่วยครอบครัวยุคใหม่ไม่สอดคล้องกับงานและบุคลากรที่มีความรู้บรรณารักษศาสตร์มีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

ตาราง 44 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านอาคารสถานที่

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับ
	\bar{X}	มาตรฐาน S.D	ปัญหา
1. สถานที่คับแคบ	3.56	1.66	มาก
2. แสงสว่างไม่เพียงพอ	3.11	1.36	ปานกลาง
3. มีเสียงรบกวนจากภายนอกมาก	3.33	.87	ปานกลาง
4. มีสภาพเก่าทรุดโทรมไม่เชิญชวนเข้าไปใช้	3.33	1.50	ปานกลาง
5. ไม่สะอาดและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย	2.89	1.36	ปานกลาง
6. การถ่ายเทอากาศไม่ดี	3.11	1.05	ปานกลาง
7. สถานที่ตั้งไม่สะดวกแก่การไปมาของผู้ใช้	2.67	1.00	ปานกลาง
8. ไม่เป็นสัดส่วนเฉพาะ เช่น ใช้เป็นที่ประชุมครู ห้องฝึกครู ห้องรับแขก หรืองานอื่น ๆ	2.56	1.13	ปานกลาง
รวม	3.07	1.24	ปานกลาง

จากตาราง 44 พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านอาคารสถานที่ในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายการย่อยพบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในด้านอาคารสถานที่ในระดับมาก ได้แก่ สถานที่คับแคบ ส่วนปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ แสงสว่างไม่เพียงพอ มีเสียงรบกวนจากภายนอก มีสภาพเก่าทรุดโทรมไม่เชิญชวนเข้าไปใช้ ไม่สะอาดและไม่เป็นระเบียบ การถ่ายเทอากาศไม่ดี สถานที่ตั้งไม่สะดวกแก่การไปมาของผู้ใช้ ไม่เป็นสัดส่วนเฉพาะ เช่น ใช้เป็นที่ประชุมครู ห้องฝึกครู ห้องรับแขก หรืองานอื่น ๆ

ตาราง 45 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านครุภัณฑ์

รายการ	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน		ระดับ ปัญหา
	\bar{X}	S.D	
1. จำนวนโต๊ะ-เก้าอี้ไม่เพียงพอกับผู้ใช้	3.67	1.22	มาก
2. โต๊ะ-เก้าอี้ไม่ถูกสัดส่วน	3.67	1.50	มาก
3. ทีวี-จ่ายหนังสือไม่สะดวก	3.56	1.51	มาก
4. ชั้นหนังสือที่มีอยู่ไม่เหมาะสม	3.56	1.33	มาก
5. ชั้นวางวารสารไม่เหมาะสม	3.11	1.36	ปานกลาง
6. แผ่นป้ายหรือตู้จัดนิทรรศการไม่เพียงพอ	3.56	1.42	มาก
7. เครื่องพิมพ์ดีดกับการใช้งาน	2.89	1.54	ปานกลาง
รวม	3.43	1.41	ปานกลาง

จากตาราง 45 แสดงว่า ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านครุภัณฑ์ในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายการย่อย ห้องสมุดมีปัญหาในด้านครุภัณฑ์ในระดับมาก 5 ข้อ ได้แก่ จำนวนโต๊ะ-เก้าอี้ไม่เพียงพอกับผู้ใช้ โต๊ะ-เก้าอี้ไม่ถูกสัดส่วน ทีวี-จ่ายหนังสือไม่สะดวก ชั้นหนังสือที่มีอยู่ไม่เหมาะสม แผ่นป้ายหรือตู้จัดนิทรรศการไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ชั้นวางวารสารไม่เหมาะสม และเครื่องพิมพ์ดีดกับการใช้งาน

ตาราง 46 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านวัสดุสารนิเทศ

รายการ	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน		ระดับ ปัญหา
	\bar{X}	S.D	
1. หนังสืออ้างอิงมีน้อย	3.44	1.13	ปานกลาง
2. หนังสืออ่านประกอบวิชาต่าง ๆ มีน้อย	3.33	.71	ปานกลาง
3. หนังสือสำหรับอ่านเพื่อความบันเทิงมีน้อย	3.11	.60	ปานกลาง
4. หนังสือส่วนมากเก่าล้าสมัย ไม่เป็นประโยชน์ ในการค้นคว้า	3.56	.73	ปานกลาง
5. หนังสือซ้ำรูดจำนวนมาก	3.22	1.09	ปานกลาง
6. หนังสือที่มีอยู่ไม่ตรงตามหลักสูตร	3.11	.78	ปานกลาง
7. หนังสือในหมวดวิชาต่าง ๆ ไม่สมดุลย์กัน	3.33	.71	ปานกลาง
8. หนังสือที่หาในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก	2.33	1.12	น้อย
9. ขาดหนังสือคู่มือในการทำงาน เช่นคู่มือการ จัดหมวดหมู่ เป็นต้น	3.33	1.12	ปานกลาง
10. วัสดุสารที่มีอยู่เก่าและล้าสมัย	3.67	.87	ปานกลาง
รวม	3.24	.89	ปานกลาง

จากตาราง 46 แสดงว่า ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้าน วัสดุสารนิเทศในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในด้านวัสดุสารนิเทศในระดับปานกลาง 9 ข้อ ได้แก่ หนังสือ อ้างอิงมีน้อย หนังสืออ่านประกอบวิชาต่าง ๆ มีน้อย หนังสืออ่านเพื่อความ เพลิดเพลินมีน้อย หนังสือส่วนมากเก่าล้าสมัย ไม่เป็นประโยชน์ในการค้นคว้า หนังสือซ้ำรูดจำนวนมาก หนังสือที่มีอยู่ไม่ตรงตามหลักสูตร และหนังสือใน

หมวดวิชาต่าง ๆ ไม่สัมพันธ์กัน ชาวหนังสือคู่มือในการทำงาน เช่นคู่มือการวัด
หมวดหมู่ เป็นต้น และจุลสารที่มีอยู่เก่าและล้าสมัย ส่วนปัญหาในระดับน้อย ได้แก่
หนังสือที่หายในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก

ตาราง 47 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านงบประมาณ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับ ปัญหา
	\bar{X}	S.D	
1. การอนุมัติซื้อหนังสือไม่ได้ตามที่ขอ	3.78	1.48	มาก
2. การเบิกเงินล่าช้า	3.56	1.42	มาก
3. งบประมาณห้องสมุดได้น้อยเกินไป	4.44	1.09	มาก
4. ห้องสมุดไม่มีเงินสำหรับจ่ายเบ็ดเตล็ด	4.11	1.05	มาก
รวม	3.97	1.26	มาก

จากตาราง 47 แสดงว่า ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้าน
งบประมาณในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า
ห้องสมุดมีปัญหาในด้านงบประมาณในระดับมากเท่ากัน ได้แก่ การอนุมัติซื้อหนังสือ
ไม่ได้ตามที่ขอ การเบิกเงินล่าช้า งบประมาณห้องสมุดได้น้อยเกินไป และห้องสมุด
ไม่มีเงินสำหรับจ่ายเบ็ดเตล็ด

ตาราง 48 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ในด้านผู้ใช้บริการ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับ
	\bar{X}	S.D	ปัญหา
1. ผู้ใช้ขาดความรู้ในการใช้ห้องสมุด	3.11	.93	ปานกลาง
2. ห้องสมุดเปิดบริการตรงกับเวลาเรียน ไม่บริการในช่วงเวลาพัก	2.33	1.22	น้อย
3. ผู้ใช้ยืมหนังสือแล้วไม่คืน	2.22	.83	น้อย
4. ผู้ใช้ไม่ระวังรักษาหนังสือห้องสมุด	3.00	.71	ปานกลาง
5. มีผู้ใช้ห้องสมุดน้อย	3.00	.50	ปานกลาง
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้กับบรรณารักษ์มีน้อย	2.78	.44	ปานกลาง
รวม	2.74	.77	ปานกลาง

จากตาราง 48 พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านผู้ใช้บริการในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในด้านผู้ใช้บริการในระดับปานกลาง 4 ข้อ ได้แก่ ผู้ใช้ขาดความรู้ในการใช้ห้องสมุด ผู้ใช้ไม่ระวังรักษาหนังสือห้องสมุด มีผู้ใช้ห้องสมุดน้อย และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้กับครูบรรณารักษ์มีน้อย ส่วนปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ ห้องสมุดเปิดบริการตรงกับเวลาเรียน ไม่บริการในช่วงเวลาพัก และผู้ใช้ยืมหนังสือแล้วไม่คืน

ตาราง 49 สรุปปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดในด้านต่าง ๆ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับปัญหา
	\bar{X}	S.D	
1. ด้านผู้บริหาร	2.56	1.01	ปานกลาง
2. ด้านบุคลากร	3.72	1.37	มาก
3. ด้านอาคารสถานที่	3.07	1.24	ปานกลาง
4. ด้านครุภัณฑ์	3.43	1.41	ปานกลาง
5. ด้านวัสดุสารนิเทศ	3.24	.89	ปานกลาง
6. ด้านงบประมาณ	3.97	1.26	มาก
7. ด้านผู้ใช้บริการ	2.74	.77	ปานกลาง

จากตาราง 49 พบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านงบประมาณและด้านบุคลากรในระดับมาก ส่วนปัญหาในด้านผู้บริหาร ด้านอาคารสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ ด้านวัสดุสารนิเทศ และด้านผู้ใช้บริการ ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด ข้อมูลนี้แบ่งเป็นกลุ่มครูบรรณารักษ์ กลุ่มอาจารย์ใหญ่ กลุ่มครู และกลุ่มนักเรียน ปรากฏรายละเอียดเป็นกลุ่ม ๆ ได้ดังนี้

1. กลุ่มครูบรรณารักษ์

ตาราง 50 ความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของครูบรรณารักษ์

รายการความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D	
1. ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ	4.44	.88	มาก
2. การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา	4.43	1.12	มาก
3. สภาพของห้องสมุด เป็นที่น่าพอใจ	3.33	1.50	ปานกลาง
4. ระเบียบและข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป	1.11	.33	น้อยที่สุด
5. ครูบรรณารักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ	3.67	1.32	มาก
6. ครูบรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน	4.00	1.32	มาก
7. ครูบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์	4.00	1.58	มาก
8. ครูที่ใช้ห้องสมุดย่อมสอนได้ดีขึ้น	3.67	1.22	มาก
9. ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด	4.22	1.39	มาก
10. นักเรียนที่ใช้ห้องสมุดย่อมเรียนได้ดีขึ้น	4.11	1.50	มาก
รวม	3.70	1.22	มาก

จากตาราง 50 แสดงว่า ครูบรรณาธิการมีความเห็นในด้านความสำคัญ
 ที่มีต่อห้องสมุดในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า
 ครูบรรณาธิการมีความคิดเห็นในข้อที่ว่า ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ
 การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา ครูบรรณาธิการไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือ
 หน้าที่พิเศษอื่น ๆ ครูบรรณาธิการควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน ครูบรรณาธิการควร
 มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ครูที่ใช้ห้องสมุดย่อมสอนได้ดีขึ้น ครูควรมีส่วนร่วม
 ในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด และนักเรียนที่ใช้ห้องสมุดย่อมเรียนได้ดีขึ้น ความ
 คิดเห็นอยู่ในระดับมากเท่ากัน ในข้อที่ว่า สภาพห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ ความคิดเห็น
 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่ว่า ระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป
 ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. กลุ่มอาจารย์ใหญ่

ตาราง 51 ความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของอาจารย์ใหญ่

รายการความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน		ระดับความ คิดเห็น
	\bar{X}	S.D	
1. ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ	5.00	1.39	มากที่สุด
2. การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา	4.67	1.12	มากที่สุด
3. สภาพของห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ	4.00	1.32	มาก
4. ระเบียบและข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป	1.22	.33	น้อยที่สุด
5. ครูบรรณารักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ	3.89	1.32	มาก
6. ครูบรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน	4.45	1.39	มาก
7. ครูบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์	4.67	1.32	มากที่สุด
8. ครูที่ใช้ห้องสมุดย่อมสอนได้ดีขึ้น	4.33	.88	มาก
9. ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด	4.22	1.39	มาก
10. นักเรียนที่ใช้ห้องสมุดย่อมเรียนได้ดีขึ้น	4.11	1.22	มาก
	รวม	4.06 1.05	มาก

จากตาราง 51 แสดงว่า อาจารย์ใหญ่มีความเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า อาจารย์ใหญ่มีความคิดเห็นในข้อที่ว่า ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ การลงทุนแล้วห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา ครูบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อที่ว่า สภาพห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ ครูบรรณารักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ครูบรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน ครูที่ใช้ห้องสมุดยืมสอนได้ดีขึ้น ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด และนักเรียนที่ใช้ห้องสมุดยืมเรียนได้ดีขึ้น ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ว่า ระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. กลุ่มครู

ตาราง 52 ความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของครู

รายการความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน		ระดับความ คิดเห็น
	มาตรฐาน \bar{X}	S.D	
1. ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ	4.80	1.82	มากที่สุด
2. การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา	4.60	.33	มากที่สุด
3. สภาพของห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ	3.40	1.50	มาก
4. ระเบียบและข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป	2.88	1.05	ปานกลาง
5. ครูบรรณารักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ	4.14	1.58	มาก
6. ครูบรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน	4.21	1.32	มาก
7. ครูบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์	4.55	1.12	มากที่สุด
8. ครูที่ใช้ห้องสมุดยอมสอนได้ดั่งนี้	4.17	1.12	มาก
9. ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด	4.46	1.32	มากที่สุด
10. นักเรียนที่ใช้ห้องสมุดยอมเรียนได้ดั่งนี้	4.81	.88	มากที่สุด
	รวม 4.20	1.32	มาก

จากตาราง 52 แสดงว่า ครูมีความเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า ครูมีความคิดเห็นในข้อที่ว่า ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา ครูบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด และนักเรียนที่ใช้ห้องสมุดยอมเรียนได้ดั่งนี้ ความ

คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อที่ว่า สภาพห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ ครูบรรณารักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ครูบรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน ครูที่ใช้ห้องสมุดยืมสอนได้ดีขึ้น ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ว่า ระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

4. กลุ่มนักเรียน

ตาราง 53 ความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของนักเรียน

รายการความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน ระดับความ		
	มาตรฐาน		
	\bar{X}	S.D	
1. ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเจเนาะ	4.43	1.50	มาก
2. การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา	4.28	.88	ปานกลาง
3. สภาพของห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ	3.45	.33	ปานกลาง
4. ระเบียบและข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป	3.07	1.32	ปานกลาง
5. ครูบรรณารักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ	3.41	1.58	ปานกลาง
6. ครูบรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน	3.93	1.22	มาก
7. ครูบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์	4.25	1.58	มาก
8. ครูที่ใช้ห้องสมุดยืมสอนได้ดีขึ้น	3.86	1.22	มาก
9. ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด	3.99	1.05	มาก
10. นักเรียนที่ใช้ห้องสมุดยืมเรียนได้ดีขึ้น	4.03	1.50	มาก
	รวม 3.87	1.22	มาก

จากตาราง 53 แสดงว่า นักเรียนมีความเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นในข้อที่ว่า ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา ครูบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด และนักเรียนให้ห้องสมุดยืมเรียนได้ดียิ่งขึ้น ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ในข้อที่ว่า สภาพห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ ครูบรรณารักษ์ไม่ควรใช้เวลาว่างสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ครูบรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการดำเนินงาน ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ว่า ระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้เสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการ วิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการ กุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในด้านอาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์ บุคลากร วัสดุสารนิเทศ งบประมาณ และการบริการ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรายการของห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของ วัดในพระพุทธศาสนากับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2533 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของครูบรรณารักษ์ห้องสมุด โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของครูใหญ่ ครูบรรณารักษ์ ครูและนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งถามครูบรรณาธิการ อาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้จำนวน 9 โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูบรรณาธิการ จำนวน 9 คน อาจารย์ใหญ่ จำนวน 9 คน ครู จำนวน 65 คน และนักเรียน จำนวน 312 คน ซึ่งจำนวนประชากรศึกษา ครูและนักเรียนนี้ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างจากประชากรกลุ่มครู และกลุ่มนักเรียน จำนวน 250 คน และ 2,850 คนของแต่ละกลุ่มตามลำดับ รวมกลุ่มประชากรศึกษาทั้งสิ้น 395 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 4 ชุด คือ

1. แบบสอบถามสำหรับครูบรรณาธิการ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุด ด้านอาคารห้องสมุด ด้านครุภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุสารนิเทศ ด้านงบประมาณ ด้านการบริการ ระดับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด และระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด
2. แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ใหญ่ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด
3. แบบสอบถามสำหรับครู เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด
4. แบบสอบถามสำหรับนักเรียน เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Science Personal Computer Plus) โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. บันทึกข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามลงในสื่อบันทึกข้อมูล
2. ในการวิเคราะห์ข้อมูล มี 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างของครูบรรณารักษ์ อาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียน ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอเป็นค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดที่ไม่มีรายการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอเป็นค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดที่มีรายการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด ผู้วิจัยนำมาแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอเป็นค่าร้อยละ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของกลุ่มตัวอย่างครูบรรณารักษ์ อาจารย์ใหญ่ ครู และนักเรียน ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และในการหาค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้จำแนกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 - 1.49 = 1	หมายถึง น้อยที่สุด
1.50 - 2.49 = 2	หมายถึง น้อย
2.50 - 3.49 = 3	หมายถึง ปานกลาง
3.50 - 4.49 = 4	หมายถึง มาก
4.50 - 5.00 = 5	หมายถึง มากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระมหากษัตริย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยจากตารางได้ดังนี้

1. สภาพและการดำเนินงานห้องสมุดที่ไม่มีรายการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด ปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านอาคารห้องสมุด พบว่า ลักษณะห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นห้องเฉพาะรวมอยู่ในอาคารเรียน มีจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ห้องสมุดที่เป็นอาคารเฉพาะ มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เนื้อที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่เหมาะสมกับการดำเนินงาน จำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่เหมาะสมกับการดำเนินงาน จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เสียงรบกวนจากภายนอกส่วนใหญ่มีปานกลาง มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 มีเสียงรบกวนมากที่สุด มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีเสียงรบกวนจากภายนอกมาก มีจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22

1.2 ด้านครุภัณฑ์ พบว่า ลักษณะที่เก็บหนังสือส่วนใหญ่มีทั้งชนิดเป็นชั้นและตู้มีจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีตู้เก็บหนังสืออย่างเดียว มีจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22 มีเพียงชั้นเก็บหนังสืออย่างเดียว มีจำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ลักษณะตู้หนังสือส่วนใหญ่เป็นชั้นเปิด (Open Shelf) มีจำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.5 ที่เป็นชั้นปิด (Close Shelf) มีจำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.5 สถานที่ว่างของครุภัณฑ์ ส่วนใหญ่เก่าและชำรุด มีจำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ที่ใหม่เป็นส่วนมาก และใหม่และเก่าเท่า ๆ กัน มีจำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.11 แผ่นป้ายนิเทศการและที่วางหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่ห้องสมุดมี มีจำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.89 ชั้นวารสารส่วนใหญ่ห้องสมุดมี มีจำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ตู้จุลสาร เครื่องพิมพ์ดีดที่เป็นของห้องสมุดและพัฒน์ที่ห้องสมุดมี มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ตู้บัตรรายการ และตู้เก็บโสตทัศนวัสดุห้องสมุดมี มีจำนวน 3 โรงเรียนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนรถเข็น ห้องสมุดทุกแห่งไม่มี

1.3 ด้านบุคลากร พบว่า ห้องสมุดทุกแห่งมีครูบรรณารักษ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 เพศชายมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 มีอายุในช่วง 31-40 ปี มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.54 มีอายุในช่วง 20-30 ปี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 ที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่ต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนใหญ่ไม่เคยอบรมด้านห้องสมุด มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ที่เคยอบรมด้านห้องสมุด มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนใหญ่ต้องทำการสอนด้วย มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่ไม่สอน มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ครูบรรณารักษ์ที่ทำการสอนด้วย ส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงสอน 16-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ที่สอน 21-25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ห้องสมุดส่วนใหญ่มีนักเขียนช่วยงานห้องสมุด มีจำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ที่ไม่มีนักเขียนช่วยงานห้องสมุด มีจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีดห้องสมุดทุกแห่งไม่มี

1.4 ด้านวัสดุสารนิเทศ พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่มีหนังสือใหม่และเก่าเท่า ๆ กัน มีจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนมากเก่าและชำรุด มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 สถานทั่วไปของโสตทัศนวัสดุทุกแห่งเก่าและชำรุด ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการทำกฤตภาค มีจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่ไม่มีการจัดทำกฤตภาค มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 การจัดเก็บโสตทัศนวัสดุส่วนใหญ่แยกไว้ต่างหาก มีจำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ที่มีการเก็บรวบรวมไว้ในห้องสมุด มีจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ห้องสมุดส่วนใหญ่มีจุลสารและวารสารเย็บเล่ม มีจำนวน 6 โรงเรียนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่มีลูกโลก แผนที่ แผนที่ และรูปภาพ มีจำนวน 2 โรงเรียนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนห้องสมุดทุกแห่งไม่มีเครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องฉายข้ามศีรษะ

1.5 ด้านการบริการและกิจกรรม พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ให้บริการ 8 ชั่วโมงต่อวัน มีจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่เปิดบริการน้อยกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน มีจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ที่เปิดบริการมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน มีจำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ห้องสมุดทุกแห่งเปิดบริการ 5 วันต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่ไม่เปิดบริการแก่บุคคลภายนอก มีจำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.56 ที่เปิดบริการแก่บุคคลภายนอก มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ส่วนใหญ่มีการแบ่งหมวดหมู่หนังสือ มีจำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ที่ไม่แบ่งหมวดหมู่หนังสือมีจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนใหญ่ใช้ระบบทศนิยมของดิวอี้ มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.14 ที่จัดระบบหรือแบบอื่น ๆ มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ห้องสมุดทุกแห่งมีบริการให้นักเรียนยืมหนังสือ และบริการแก่ครูอาจารย์ยืมหนังสือ การจัดการทรัพยากรในวันสำคัญต่าง ๆ ส่วนใหญ่ห้องสมุดมี มีจำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.56 ห้องสมุดที่มีบริการการแนะนำหนังสือใหม่ บริการหนังสือรองที่ครูประจำวิชากำหนดให้ค้นคว้า บริการตอบคำถาม บริการแนะนำแนวการอ่าน มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ห้องสมุดที่มีบริการจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ห้องสมุดที่มีบริการบรรยายการเพื่อช่วยค้น การประชุมนิเทศการใช้ห้องสมุด มีจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน การฉายภาพยนตร์และสไลด์ การทนายปัญหา การประกวดการอ่าน การทำวารสารสำหรับเด็ก การจัดอภิปราย การวิจารณ์หนังสือ การจัดทำทัศนศึกษา ห้องสมุดทุกแห่งไม่มี

2. สภาพและการดำเนินงานของห้องสมุดที่มีรายการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุด ปรากฏผลการวิจัยว่า

2.1 ด้านอาคารห้องสมุด ห้องสมุดส่วนใหญ่มีเนื้อที่ห้องสมุดได้ตามเกณฑ์ มีจำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.56 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44

2.2 ด้านครุภัณฑ์ ห้องสมุดส่วนใหญ่มีโต๊ะ-เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือในห้องสมุดได้ตามเกณฑ์ มีจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่ต่ำกว่า

เกณฑ์มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนโต๊ะ-เก้าอี้สำหรับบุคลากร ห้องสมุดทุกแห่งได้ตามเกณฑ์

2.3 ด้านบุคลากร ห้องสมุดทุกแห่งมีหัวหน้างานห้องสมุดต่ำกว่าเกณฑ์ ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์ มีจำนวน 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่ได้ตามเกณฑ์ มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เจ้าหน้าที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์ มีจำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ที่ได้ตามเกณฑ์ มีจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22 นักการภารโรงที่เป็นของห้องสมุดทุกแห่งต่ำกว่าเกณฑ์

2.4 ด้านวัสดุสารนิเทศ ห้องสมุดทุกแห่งมีหนังสือต่ำกว่าเกณฑ์ วารสารห้องสมุด ส่วนใหญ่ได้ตามเกณฑ์ มีจำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.56 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มีจำนวน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.44 หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ได้ตามเกณฑ์ มีจำนวน 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ มีจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22

2.5 ด้านงบประมาณ ห้องสมุดทุกแห่งมีงบประมาณต่ำกว่าเกณฑ์

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ มีผลการวิจัย โดยสรุปดังนี้

3.1 ด้านผู้บริหาร ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านผู้บริหารในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาในรายการย่อยพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง 3 ข้อ ได้แก่ การให้ความสำคัญห้องสมุด การสนับสนุนงานห้องสมุด และการให้งบประมาณห้องสมุด นอกนั้นอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ

3.2 ด้านบุคลากร ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านบุคลากรในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อยพบว่า มีปัญหาในระดับมากทุกข้อเช่นกัน

3.3 ด้านอาคารสถานที่ ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านอาคารสถานที่ในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายการย่อยพบว่า ห้องสมุดมีปัญหาในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ สถานที่คับแคบ นอกนั้นไม่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

3.4 ด้านครุภัณฑ์ ห้องสมุดมีปัญหาด้านครุภัณฑ์ในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ ชั้นวารสารไม่เหมาะสม และเครื่องพิมพ์ติดกับการใช้งาน นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3.5 ด้านวัสดุสารนิเทศ ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านวัสดุสารนิเทศในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า มีปัญหาในระดับน้อย 1 ข้อ คือ หนังสือที่หายในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

3.6 ด้านงบประมาณ ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านงบประมาณในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน

3.7 ด้านผู้ใช้บริการ ห้องสมุดมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านผู้ใช้บริการในลักษณะรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ ได้แก่ ห้องสมุดเปิดบริการตรงกับเวลาเรียน ไม่บริการในช่วงเวลาพัก และผู้ใช้ยืมหนังสือแล้วไม่คืน นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกัน

4. ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ อาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียน ปรากฏผลดังนี้

4.1 ครูบรรณารักษ์ ครูบรรณารักษ์เห็นความสำคัญต่อห้องสมุดในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ สภาพของห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ นอกนั้นความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

4.2 อาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่เห็นความสำคัญต่อห้องสมุดในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ระเบียบและข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา ครูบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ นอกนั้นความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

4.3 ครู ครูเห็นความสำคัญต่อห้องสมุดในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า ความคิดเห็นในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ ระเบียบและข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป ความคิดเห็นในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่ สภาพของห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ ครูบรรณารักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ครูบรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน ครูที่ใช้ห้องสมุดย่อมสอนได้ดีขึ้น นอกนั้นความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

4.4 นักเรียน นักเรียนเห็นความสำคัญต่อห้องสมุดในลักษณะรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายการย่อย พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ ได้แก่ การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา สภาพห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ ระเบียบและข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป และครูบรรณารักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ นอกนั้นความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายตามลำดับดังนี้

1. ด้านอาคารห้องสมุด ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นห้องเฉพาะรวมอยู่ในอาคารเรียน มีเนื้อที่ได้ตามเกณฑ์ (เกณฑ์มาตรฐาน : 1 ห้องเรียน) ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของสุชาติ อ่วมฤตขจร (2516 : 97) ที่ว่า ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการ แต่มีเนื้อที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากการจัดสรรเนื้อที่สำหรับใช้งานในห้องสมุดยังขาดความเป็นเอกภาพและไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสม จึงทำให้ไม่เป็นระเบียบและคับแคบ

2. ด้านครุภัณฑ์ ห้องสมุดส่วนใหญ่มีตู้เก็บหนังสือทั้งที่เป็นชั้นและตู้ โดยมีลักษณะเป็นชั้นเปิด (Open Shelf) ทำให้เป็นการสะดวกสำหรับผู้ใช้ สภาพของครุภัณฑ์โดยทั่วไปเก่าและชำรุด ห้องสมุดส่วนใหญ่มีแผ่นป้ายนิเทศสาร หนังสือพิมพ์ ขั้ววารสาร เครื่องพิมพ์ดีด ฟิล์ม ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ ห้องสมุดทุกแห่งไม่มีรถเข็นหนังสือ แต่ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานในด้านครุภัณฑ์ พบว่า โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือส่วนใหญ่ได้ตามเกณฑ์ (เกณฑ์มาตรฐาน : 50 ที่นั่งต่อนักเรียน 500 คน) เป็นสภาพที่เหมือนกันกับห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาอื่น ๆ

(สมบุรณ์ คิงหมานันท์, 2514 : 75 ; สุชาติ อ่ามฤคชวร, 2514 : 95)

ส่วนโต๊ะ-เก้าอี้สำหรับบุคลากรทุกแห่งได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน (เท่ากับจำนวนบุคลากร)

3. ด้านบุคลากร ห้องสมุดทุกแห่งมีครูบรรณารักษ์ ส่วนใหญ่ครูบรรณารักษ์ เป็นเพศหญิงมีอายุในช่วง 31- 40 ปี ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ แต่มีประสบการณ์ ในการทำงานห้องสมุดมานานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ต้องทำการ สอนด้วย โดยสอน 16-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน พบว่า จำนวนหัวหน้างานห้องสมุด (เกณฑ์มาตรฐาน : 1 คน) จำนวนครูบรรณารักษ์ (เกณฑ์มาตรฐาน : 1 คนต่อนักเรียน 500 คน) จำนวนเจ้าหน้าที่ห้องสมุด (เกณฑ์ มาตรฐาน : 2 คนต่อนักเรียน 500 คน) และจำนวนนักการภารโรงที่เป็นของ ห้องสมุด (เกณฑ์มาตรฐาน : 1 คน) ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ของห้องสมุดโรงเรียนทั้งสิ้น ตรงกับงานวิจัยของสมบุรณ์ คิงหมานันท์ (2514 : 78) สุชาติ อ่ามฤคชวร (2514 : 66) และสุชาติ อ่ามฤคชวร (2516 : 97) ที่ว่า ห้องสมุดโรงเรียนส่วนมากมีบุคลากรที่ไม่ได้ตามมาตรฐาน ขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการ

4. ด้านวัสดุสารนิเทศ ห้องสมุดส่วนใหญ่มีหนังสือใหม่และเก่าเท่า ๆ กัน ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ห้องสมุดทุกแห่งมีหนังสือต่ำกว่าเกณฑ์ (เกณฑ์มาตรฐาน : หนังสือ 10 เล่มต่อนักเรียน 1 คน โดยรวมหนังสือบนเตียงคิด ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนหนังสือทั้งหมด) ส่วนด้านวารสาร (เกณฑ์มาตรฐาน : วารสารวิชาการ 10 ฉบับ และวารสารทั่วไป 5 ฉบับ) และหนังสือพิมพ์ (เกณฑ์มาตรฐาน : 5 ฉบับ) ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดส่วนใหญ่มีวารสาร วารสารเย็บเล่ม ลูกโลก แผนที่ แผนที่ และรูปภาพ สิ่งเหล่านี้ห้องสมุดมีเพื่อใช้ ในการเรียนการสอน ส่วนวัสดุสารนิเทศที่ห้องสมุดไม่มี เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องฉายข้ามศีรษะ ทั้งนี้เนื่อง มาจากปัญหาความขาดแคลนงบประมาณ

5. ด้านการบริการและกิจกรรม ห้องสมุดส่วนใหญ่ให้บริการทุกวัน ยกเว้นวันหยุดราชการ โดยให้บริการ 8 ชั่วโมงต่อวัน ไม่เปิดบริการแก่บุคคลภายนอก ในการจัดหนังสือห้องสมุดส่วนใหญ่มีการแบ่งหมวดหมู่หนังสือแบบทศนิยมของดิวอี้ ในด้านการให้บริการและกิจกรรม ห้องสมุดทุกแห่งมีบริการให้นักเรียนยืมหนังสือ และให้บริการแก่ครูอาจารย์ยืมหนังสือการจัดนิทรรศการในวันสำคัญต่าง ๆ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน การจัดฉายภาพยนตร์และสไลด์ การทนายปัญหา การประกวดการอ่าน การทำวารสารสำหรับเด็ก การจัดอภิปราย การวิจารณ์หนังสือ การจัดทัศนศึกษา ห้องสมุดทุกแห่งที่ได้ทำการศึกษานี้ ยังไม่มีแห่งใดสามารถจัดบริการได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบริการเหล่านี้ครูบรรณารักษ์ต้องใช้เวลาในการเตรียมการและจัดทำมาก ครูบรรณารักษ์ส่วนมากไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา เพราะต้องสอนและทำงานอื่นด้วย ซึ่งเป็นปัญหาที่พบเช่นเดียวกับห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ

(สุชาติร์ณีย์ คุณามุคต์ 2514 : 73)

6. ด้านงบประมาณ ห้องสมุดทุกแห่งมีงบประมาณต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (เกณฑ์มาตรฐาน : ร้อยละ 15 ของงบประมาณโรงเรียน) ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจะจัดสร้างงบประมาณให้ห้องสมุดตามความเหมาะสมที่ผู้บริหารเห็นสมควร งบประมาณในแต่ละปีจึงต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของสุชาติร์ณีย์ คุณามุคต์ (2514 : 71) ที่ว่า ห้องสมุดทุกแห่งมีรายได้จากเงินบำรุงการศึกษาซึ่งโรงเรียนแบ่งให้ส่วนมากมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ

7. ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์ ในด้านบุคลากร ($\bar{X}=3.72$) และด้านงบประมาณ ($\bar{X}=3.97$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะครูบรรณารักษ์ต้องสอนหรือทำงานอื่นนอกเหนือจากงานห้องสมุดด้วย จำนวนบุคลากรในห้องสมุดมีน้อยเกินไป ในส่วนงบประมาณมีปัญหาในเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย การเบิกเงินที่ล่าช้า ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของรัตพร ซึ่งชาดา (2512 : 106-110) สุชาติร์ณีย์ คุณามุคต์ (2514 : 73) และสุชาติร์ณีย์ อำนวย (2516 : 60) ที่ว่า บุคลากรของห้องสมุดยังไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ทำให้ห้องสมุดโรงเรียน

ไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้โรงเรียนยังขาดครูอีกเป็นจำนวนมาก ครูบรรณาธิกร์จึงต้องสอนด้วย ไม่สามารถทำงานห้องสมุดได้เต็มเวลา และห้องสมุดได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้ห้องสมุดไม่สามารถจัดหาหนังสือ สิ่งพิมพ์โสตทัศนวัสดุและครุภัณฑ์ที่ยังขาดแคลนได้อย่างเพียงพอ

ส่วนปัญหาในด้านผู้บริหาร ($\bar{X}=2.56$) ด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X}=3.07$) ด้านครุภัณฑ์ ($\bar{X}=3.43$) ด้านวัสดุสารนิเทศ ($\bar{X}=3.24$) และด้านผู้ใช้บริการ ($\bar{X}=2.74$) มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเท่ากัน ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นห้องสมุดที่สมบูรณ์ ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของโรงเรียนได้

8. ความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของบุคลากรและผู้ใช้ห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งได้แก่ ครูบรรณาธิกร์ อาจารย์ใหญ่ ครูและนักเรียน มีความเห็นว่าห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ ผู้บริหารควรสนับสนุนงานห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ ครูบรรณาธิกร์ควรมีความรู้ทางด้านบรรณาธิกร์ศาสตร์ ไม่ควรให้มิชัวโงงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น ๆ มากเกินไป นอกจากนี้ควรมีการรณรงค์เพื่อกระตุ้นให้ครูและนักเรียนใช้ห้องสมุดมากขึ้นและให้ความร่วมมือกับห้องสมุด เช่น การมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือ ซึ่งตรงกับผลวิจัยของรัตพร ซึ่งธาดา (2513 : 104) สุชาติรัตน์ คุณามุกต์ (2514 : 72-73) และสุชาติ อ๋ามฤคชจร (2516 : 60)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้เสนอข้อเสนอแนะในการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการร่วมมือประสานงานกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง โดยวัดให้มีการประชุมปีละ 2 ครั้ง เพื่อที่จะได้ทราบข้อบกพร่องและสิ่งที่ควรแก้ไขตามสถานที่ที่เป็นจริง
2. แต่ละโรงเรียนควรถูกกำหนดวงเงินสำหรับห้องสมุดให้แน่นอนใน

แต่ละปีการศึกษา โดยโรงเรียนจะต้องให้เงินแกห้องสมุดไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของเงินงบประมาณทั้งหมดของโรงเรียน (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2533 : 36)

3. สนับสนุนการรวมกลุ่มหรือองค์กรเพื่อส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุด เช่น การจัดให้มีมูลนิธิห้องสมุดในแต่ละโรงเรียน เพื่อที่จะนำเงินดอกผลมาเป็นทุนในการใช้จ่ายในการดำเนินงานห้องสมุด เป็นต้น

4. ควรบรรจุครูที่วุฒิทางบรรณารักษศาสตร์เข้ามาเป็นครูบรรณารักษ์ และควรสนับสนุนครูที่ทำหน้าที่ครูบรรณารักษ์ให้มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ โดยสนับสนุนให้ครูบรรณารักษ์ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมหรือศึกษาต่อในทางบรรณารักษศาสตร์ ตลอดจนการเข้าร่วมประชุม สัมมนาทางวิชาการในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

5. ควรดำเนินการเพื่อให้มีศึกษานิเทศก์ให้ไปเยี่ยมชมกิจการของห้องสมุดอย่างน้อยปีละครั้งเพื่อที่จะได้ทราบปัญหาและให้ข้อเสนอแนะต่อไป

6. ครูบรรณารักษ์ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการจัดนิทรรศการในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา เพื่อประชาสัมพันธ์ห้องสมุดให้อาจารย์ใหญ่ ครู นักเรียน และประชาชนทั่วไปเห็นความสำคัญของห้องสมุดและสนับสนุนงานห้องสมุดให้มากขึ้น

7. ครูบรรณารักษ์ควรปรับปรุงห้องสมุดเดิมให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละโรงเรียน หรือควรดำเนินการให้มีการจัดสร้างห้องสมุดให้เป็นอาคารเอกเทศ โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้ ผู้เข้าใช้บริการ ควรตั้งอยู่ในที่ที่สะดวกแก่ผู้ใช้บริการ เป็นศูนย์กลางของโรงเรียนและไกลจากเสียงรบกวน โดยภายในห้องสมุดควรประกอบด้วย

- 7.1 เคาน์เตอร์ให้บริการยืม-คืน 1 ชุด
- 7.2 โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับครูบรรณารักษ์ 1 ชุด
- 7.3 โต๊ะ-เก้าอี้สำหรับนั่งอ่าน (50 ที่นั่งต่อนักเรียน 1,000 คน)
- 7.4 ตู้บัตรรายการ 30 ลิ้นชัก 1 ตู้
- 7.5 ตู้เหล็ก 4 ลิ้นชักสำหรับเก็บวารสารและกฤตภาค 1 ตู้
- 7.6 ตู้เหล็ก 2 บานสำหรับเก็บวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด 1 ตู้
- 7.7 ตู้เก็บวารสารและหนังสือพิมพ์ฉบับย้อนหลัง 1 ตู้

7.8 เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อย่างละ 1 เครื่อง

7.9 รถเข็นหนังสือ 1 คัน

7.10 ที่ป็นหยิบหนังสือ 1 ที่

7.11 ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ซ่อมและเขียนสัน 1 ชุด

7.12 ชั้นวางสิ่งของก่อนเข้าห้องสมุด 1 ที่

7.13 เครื่องเล่นวิทยุเทปเสียง 1 เครื่อง

7.14 หนังสือ 5 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน โดยมีหนังสือ

บันเทิงคดีไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนหนังสือทั้งหมด

7.15 วารสารวิชาการ 5 ชื่อ และวารสารทั่วไป 5 ชื่อ

7.16 หนังสือพิมพ์ 5 ชื่อ

7.17 วัสดุไม้ตีพิมพ์ เช่น แผ่นที่ ลูกโลก รูปภาพ เป็นต้น
ควรมีจำนวนเพียงพอตามความต้องการและความจำเป็นของผู้ใช้

7.18 บริการต่าง ๆ ที่ห้องสมุดควรจัดขึ้น มีดังนี้

- 1) บริการให้อ่านหนังสือ
- 2) บริการยืม-คืน
- 3) บริการหนังสือวาง
- 4) บริการตอบคำถาม ช่วยการค้นคว้า และบริการ

สารนิเทศ

5) บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดในช่วงเปิดภาคการศึกษาใหม่และบริการแนะนำการใช้ห้องสมุดเป็นรายบุคคล กลุ่ม หรือร่วมกับบรรยายวิชาเมื่อได้รับคำขอมา

6) บริการยืมระหว่างห้องสมุด โดยเฉพาะในกลุ่มโรงเรียน
การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

7) การจัดนิทรรศการในวันสำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา
เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา เป็นต้น

8) การเล่าเรื่องหนังสือ ควรเป็นกิจกรรมหรือเกมส์เพื่อ
สนับสนุนส่งเสริมนิสัยการอ่านและการค้นคว้า เช่น การเล่าเรื่องหนังสือ การทาย
ปัญหาจากหนังสือ เป็นต้น

๑) การค้นคว้าและทำรายงาน เป็นกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับครูบรรณาธิการให้นักเรียนมีการค้นคว้าและทำรายงานจากห้องสมุด โดยครูบรรณาธิการเป็นผู้แนะนำรูปแบบการทำรายงานและการเขียนบรรณานุกรมอย่างถูกต้องให้นักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ กระจ่างเฉพาะโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในภาคใต้ ซึ่งมีเพียง ๑ โรงเรียนเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในทุกภาคของประเทศไทย เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และเที่ยงตรงมากขึ้น

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี โดยศึกษาด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ละเอียดและสามารถนำผลมาปรับปรุงการดำเนินงานห้องสมุดให้ตรงตามวัตถุประสงค์มากขึ้น

3. ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานห้องสมุดกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรฐานอื่น ๆ บ้าง เช่น มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของประเทศในภูมิภาคอาเซียน (ASIAN) โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย และฟิลิปปินส์ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมและพัฒนาการใกล้เคียงกับประเทศไทย มาเปรียบเทียบกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนา อันจะเป็นประโยชน์ในการร่วมมือด้านการพัฒนาคุณภาพของห้องสมุดโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในภูมิภาคนี้ต่อไป

ပတ်စပို့

บรรณานุกรม

กานดา พูนลาภทวี. 2530. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : ฟิลิปส์เซ็นเตอร์.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. กองสถิติและวิเคราะห์ภาวะการศึกษา.

2526. การศึกษาเอกชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ.

_____. 2519. การวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2517.

กรุงเทพฯ : ครูสภา.

_____. กองสวัสดิการ. ม.ป.ป. บทสรุปรวมงานวิจัยทางการศึกษาและ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเล่มที่ 1. กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน และ คณะกรรมการการศึกษาเอกชน,

สำนักงาน. 2523. การศึกษาเอกชน นโยบายที่ต้องทบทวน โครงการ

ติดตามผลการช่วยเหลืออุดหนุนโรงเรียนราษฎร์. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

_____. 2525. แผนการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์และรายงานการติดตามผล

การดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษา การอุดหนุน และค่าธรรมเนียม

ของโรงเรียนราษฎร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. กองสถานศึกษาเอกชน. 2530.

โรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. 2519. การวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2517. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.

_____. 2525. แผนการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ สายสามัญ. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

เฉลิมพร พงษ์กู่. 2533. "เงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชน", วารสารมิตรครู. 32 (เมษายน 2533), 33-37.

เฉลิมศรี เจตระการ. 2525. "การใช้ประโยชน์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา โครงการทดลอง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521", วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. (สำเนา)

ช่าเลื่อง วุฒิจันทร์. 2526. การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.

ครูณี ทาลวงตา. 2529. "ทัศนคติของครูต่อบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร", วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. (สำเนา)

บุญเรือน จันทศรีคำ. 2518. "การศึกษาปัญหา ความคิดเห็น และความ ต้องการของครูและนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนมัธยมแบบประสม", วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518. (สำเนา)

ประคอง การณสุต. 2525. สถิติเพื่อการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.

ประยูรศรี ศรีประสาธน์. 2532. "ผลกระทบของการศึกษาเอกชนต่อสังคมไทย",
วารสารการศึกษาแห่งชาติ, 23 (สิงหาคม-กันยายน 2532), 62-70.

เพ็ญแข คุ้มศิริ. 2531. "การใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยม
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร", วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์
มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
(สำเนา)

มธุรี จารุปาน. 2532. "ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของเอกชน",
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 23 (สิงหาคม-กันยายน 2532), 10-19.

รายงานการประชุมคณะกรรมการการบริหารกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา. 2535. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

วรัชย์ เขาพาณี. 2532. โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับไมโครคอมพิวเตอร์
SPSS/PC+ ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วิไล ประกิจ. 2531. "การศึกษาสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรม
สร้างเสริมการอ่านสำหรับห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา", วิทยานิพนธ์
ปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2531. (สำเนา)

วุฒิชัย มุลศิลป์. "พัฒนาการของการศึกษาเอกชน". วารสารการศึกษาแห่งชาติ,
23 (สิงหาคม-กันยายน 2532), 20-34.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2532. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.
2532. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.

_____. 2507. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ครูสภา.

- สมบุรณ์ คิงฆมานนท์. 2514. "การศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียนราษฎร์ระดับ
มัธยมศึกษาในส่วกลางที่อยู่ในเครือคริสตศาสนา ปีการศึกษา 2513",
ปริญญาเนนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการศึกษา, 2514. (สำเนา)
- สวัสดิ ปันสุวรรณ, พิบูล เจียมจิต และ สอาด บุญเยี่ยม. 2507. กฎหมายและ
ระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนราษฎร์และการปฏิบัติงานของโรงเรียน
ราษฎร์. กรุงเทพฯ : ช่างพิมพ์เพชรรัตน์.
- สีลาภรณ์ นาครทรรพ. 2533. "พุทธศาสนา การศึกษา และการพัฒนาประเทศ",
วารสารการศึกษาแห่งชาติ, 24 (สิงหาคม-กันยายน 2533), 61-72.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. 2526. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการ
โรงเรียนมัธยมศึกษาหน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุชาติ อ่ามฤทธวร. 2516. "การศึกษาเปรียบเทียบสภาพห้องสมุดโรงเรียน
มัธยมแบบประสมกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวง
ศึกษาธิการ", ปริญญาเนนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา,
2516. (สำเนา)
- สุกัณเฑาะว์ ดันตยานิสาลสุกัณเฑาะว์. 2533. "พระพุทธรูปกับการศึกษาของชาติ",
วารสารใบลาน, 10 (มิถุนายน-กรกฎาคม 2533), 46 - 54.
- สุกัณเฑาะว์ อ่ามเฑาะว์. 2521. บรรณารักษศาสตร์มูลหึง. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.

- สุธารัตน์ คุณามุกต์. 2514. "สภาพและปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนรัฐบาลประเภทมัธยมสามัญในจังหวัดภาคใต้ ปีการศึกษา 2513", ปรึญญาเนพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2514. (สำเนา)
- สุมิตรา สัจจมานันท์. 2530. "การศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติงานห้องสมุดของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2528", ปรึญญาเนพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2530. (สำเนา)
- เสกก่อน สุภัสสภ. 2514. ประวัติการโรงเรียนราษฎร์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สิวพร.
- ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, สมาคม. 2533. มาตรฐานห้องสมุด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Ducat, Mary Peter C. 1960. "Students and Faculty Use of the Library in Three Secondary Schools", Dissertation Abstracts. 21 (October 196), 909-910.
- Fargo, Lucile F. 1974. The Library in the School. 4th ed. Chicaco : American Library Association.
- Ferguson, George A. 1981. Statistical Analysis in Psychology and Eduction. 5th ed. Tokyo : McGraw-Hill.
- Huang, George Wenhong. 1970. "Public Secondary School Library Programs in Idaho", Dissertation Abstracts. 30 (June 1970), 5461-A.

- Kaser, David. ; Stone Water C. and Byrd, Cecil K. 1970.
Library Development in Eight Asian Countries.
New Jersey : The Scarecrow Press.
- Lane, Margareth Elizabeth Bergman. 1967. "A Study of School
Library Resources in Oregon as Compared to State and
National Standards", Dissertation Abstracts. 27
(March 1967), 3069-A-3070-A.
- Mcjenkin, Virginia. 1966. "Library Service to Secondary School
Students", The Bulletin of the National Association of
Secondary School Principles. 50 (January 1966), 12-14.
- Mullen, Bennet Curtis. 1967. "A Servey of Problems, Practices
and Conditions Affecting the Use of the Library in
Instruction in North Central Association Schools in
Missouri", Dissertation Abstracts. 29 (August 1967),
400A.

การพนัน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำบลรู่สะมิแล อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94000

2 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้จัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ด้วยนายสมคิด ดวงจักร์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะได้ศึกษาสภาพที่เป็นจริงของห้องสมุด ปัญหาในการดำเนินงานและความคิดเห็นในด้านความสำคัญของห้องสมุดของผู้บริหารและผู้ให้บริการ

ในการนี้ นักศึกษาได้ขอความร่วมมือจากท่านในการอนุญาตให้นายสมคิด ดวงจักร์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเพื่อประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในทุก ๆ ด้านต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

()

ลงชื่อ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำบลสุตะมิตต์ อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94000

2 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ด้วยกระผม นายสมคิด ดวงจักร์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาสภาพที่เป็นจริงของห้องสมุด ปัญหาในการดำเนินงาน และความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของผู้บริหารและผู้ใช้บริการ

ในการวิจัยครั้งนี้ จะประสบผลสำเร็จอย่างสูงก็ด้วยความร่วมมือจากท่านหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลเสนอแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ด้วยความนับถือ

(นายสมคิด ดวงจักร์)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำบลรู่สะมิแล อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94000

2 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ครูบรรณาธิการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ด้วยกระผมนายสมคิด ดวงจักร์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาสถานที่เป็นจริงของห้องสมุด ปัญหาในการดำเนินงาน และความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของผู้บริหารและผู้ใช้บริการ

ในการวิจัยครั้งนี้ จะประสบผลสำเร็จอย่างหนึ่งก็ด้วยความร่วมมือจากท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ เป็นอย่างดี เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลเสนอแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ด้วยความนับถือ

(นายสมคิด ดวงจักร์)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำบลรู่สะมิแล อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94000

2 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ด้วยกระผมนายสมคิด ดวงจักร์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาสภาพที่เป็นจริงของห้องสมุด ปัญหาในการดำเนินงาน และความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของผู้บริหารและผู้ใช้บริการ

ในการวิจัยครั้งนี้ จะประสบผลสำเร็จอย่างดียิ่งก็ด้วยความร่วมมือจากท่านหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลเสนอแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ด้วยความนับถือ

(นายสมคิด ดวงจักร์)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำบลรู่สะมิแล อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94000

2 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน นักเรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ด้วยกระผม นายสมคิด ดวงจักร์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในภาคใต้" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาสภาพที่เป็นจริงของห้องสมุด ปัญหาในการดำเนินงานและความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุดของผู้บริหารและผู้ให้บริการ

ในการวิจัยครั้งนี้ จะประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งก็ด้วยความร่วมมือจากท่านหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลเสนอแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ด้วยความนับถือ

(นายสมคิด ดวงจักร์)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

แบบสอบถาม สำหรับบรรณารักษ์

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในวงเล็บหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ () ชาย
 () หญิง
2. อายุปี
3. วุฒิทางการศึกษา () มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์
 () ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์
4. ท่านมีประสบการณ์ในการทำงานด้านบรรณารักษ์เป็นเวลา.....ปี
5. เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับห้องสมุดหรือไม่ () เคย
 () ไม่เคย
6. ขณะนี้ท่านทำการสอนด้วยหรือไม่ () สอน
 () ไม่สอน
7. ถ้าสอน ท่านสอนสัปดาห์ละชั่วโมง

ตอนที่ 2 สภาพอาคารห้องสมุด

1. ลักษณะห้องสมุด () เป็นอาคารเฉพาะ
 () เป็นห้องเฉพาะ
 () เป็นมุมหนึ่งของห้อง
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
2. อาคารห้องสมุดมีเนื้อที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ (เกณฑ์มาตรฐาน :
 1 ห้องเรียน)
 () ต่ำกว่าเกณฑ์
 () ได้ตามเกณฑ์
3. เนื้อที่ห้องสมุดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนหรือไม่ (เกณฑ์มาตรฐาน :
 1 ห้องเรียนต่อนักเรียน 500 คน)
 () เหมาะสม
 () ไม่เหมาะสม
4. เสียงรบกวนจากภายนอก () มากที่สุด
 () มาก
 () ปานกลาง
 () น้อย
 () น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สภาพของครุภัณฑ์

1. โต๊ะ เก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่
 (เกณฑ์มาตรฐาน : 50 ที่นั่งต่อนักเรียน 500 คน)
 () ต่ำกว่าเกณฑ์
 () ได้ตามเกณฑ์
2. โต๊ะ เก้าอี้สำหรับบุคลากรได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่
 (เกณฑ์มาตรฐาน : 4 ที่นั่ง)
 () ต่ำกว่าเกณฑ์
 () ได้ตามเกณฑ์

3. ที่เก็บหนังสือ เป็นแบบ () ชั้น
 () ชั้น
 () มีทั้ง 2 ชั้น
4. ตู้หนังสือ () ปิดกุญแจ
 () ไม่ปิดกุญแจ
5. สภาพทั่วไปของครุภัณฑ์ () ใหม่ทั้งหมด
 () ใหม่เป็นส่วนมาก
 () ใหม่และเก่าเท่า ๆ กัน
 () ส่วนมากเก่าและชำรุด

รายการ	มี (จำนวน)	ไม่มี
6. ชั้นวารสาร
7. แผ่นป้ายนิเทศสาร.....
8. ตู้จุลสาร.....
9. ตู้บัตรรายการ
10. ที่วางหนังสือพิมพ์รายวัน.....
11. ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ.....
12. รถเก็บหนังสือ.....
13. เครื่องพิมพ์ดีดที่เป็นของห้องสมุด.....
14. พัดลม.....

ตอนที่ 4 สภาพของบุคลากร

1. จำนวนหัวหน้างานห้องสมุดได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ (เกณฑ์มาตรฐาน : 1 คน)
 - () ต่ำกว่าเกณฑ์
 - () ได้ตามเกณฑ์
2. จำนวนบรรณารักษ์ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ (เกณฑ์มาตรฐาน : 1 คน ต่อนักเรียน 500 คน)
 - () ต่ำกว่าเกณฑ์
 - () ได้ตามเกณฑ์
3. จำนวนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ (เกณฑ์มาตรฐาน : 2 คน ต่อนักเรียน 500 คน)
 - () ต่ำกว่าเกณฑ์
 - () ได้ตามเกณฑ์
4. จำนวนนักการภารโรงได้ตามเกณฑ์หรือไม่ (เกณฑ์มาตรฐาน 1 คน)
 - () ต่ำกว่าเกณฑ์
 - () ได้ตามเกณฑ์
5. มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุดหรือไม่ () มี
 - () ไม่มี
6. มีเจ้าหน้าที่นิเทศหรือไม่ () มี
 - () ไม่มี

ตอนที่ 5 สภาพวัสดุสารนิเทศ

1. จำนวนหนังสือ.....เล่ม ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่
(เกณฑ์มาตรฐาน : 10 เล่มต่อนักเรียน 1 คน โดยรวมหนังสือบนเตียงคลี่ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนหนังสือทั้งหมด)
 - () ต่ำกว่าเกณฑ์
 - () ได้ตามเกณฑ์

2. จำนวนวารสารได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ (เกณฑ์มาตรฐาน :
วารสารวิชาการ 10 ฉบับและวารสารทั่วไป 5 ฉบับ)

() ต่ำกว่าเกณฑ์

() ได้ตามเกณฑ์

3. จำนวนหนังสือพิมพ์ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ (เกณฑ์มาตรฐาน :
5 ฉบับ)

() ต่ำกว่าเกณฑ์

() ได้ตามเกณฑ์

4. สภาพทั่วไปของหนังสือ () ใหม่ทั้งหมด

() ใหม่เป็นส่วนใหญ่

() ใหม่และเก่าเท่า ๆ กัน

() ส่วนมากเก่าและชำรุด

5. สภาพทั่วไปของโสตทัศนวัสดุ () ใหม่ทั้งหมด

() ใหม่เป็นส่วนใหญ่

() ใหม่และเก่าเท่า ๆ กัน

() ส่วนมากเก่าและชำรุด

6. ห้องสมุดมีการทำกฤตภาคหรือไม่ () ทำ

() ไม่ทำ

7. จำนวนโสตทัศนวัสดุเก็บรวบรวมไว้ในห้องสมุดหรือไม่

() เก็บรวบรวมไว้ในห้องสมุด

() แยกไว้ต่างหาก

รายการ	มี (จำนวน)	ไม่มี
8. มีจุลสารหรือไม่
9. ห้องสมุดมีวารสารเย็บเล่มหรือไม่.....
10. มีลูกโลกหรือไม่.....
11. มีแผนที่หรือไม่
12. มีแผ่นภูมิหรือไม่.....
13. มีรูปภาพหรือไม่.....
14. มีเครื่องฉายสไลด์หรือไม่
15. มีเครื่องเล่นแผ่นเสียงหรือไม่
16. มีเครื่องเล่นบันทึกเสียงหรือไม่
17. มีเครื่องฉายข้ามศีรษะ (Overhead) หรือไม่

ตอนที่ 6 สภาพของงบประมาณ

- งบประมาณการดำเนินงานห้องสมุดจำนวน.....บาท ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ (เกณฑ์มาตรฐาน : ร้อยละ 15 ของงบประมาณของโรงเรียน)
 - () ต่ำกว่าเกณฑ์
 - () ได้ตามเกณฑ์
- งบประมาณการดำเนินงานห้องสมุดเพียงพอหรือไม่
 - () เพียงพอ
 - () ไม่เพียงพอ

ตอนที่ 7 สภาพของการบริการ

1. ห้องสมุดเปิดบริการวันละ
 - () น้อยกว่า 8 ชั่วโมง
 - () 8 ชั่วโมง
 - () มากกว่า 8 ชั่วโมง
2. ห้องสมุดเปิดบริการสัปดาห์ละ
 - () 5 วัน ต่อ 1 สัปดาห์
 - () น้อยกว่า 5 วัน ต่อ 1 สัปดาห์
 - () มากกว่า 5 วัน ต่อ 1 สัปดาห์
3. ห้องสมุดเปิดบริการแก่บุคคลภายนอกหรือไม่ () เปิด
 - () ไม่เปิด
4. ห้องสมุดมีการแบ่งหมวดหมู่หนังสือหรือไม่ () แบ่ง
 - () ไม่แบ่ง
5. ถ้ามีการแบ่งหมวดหมู่หนังสือใช้ระบบใด
 - () ระบบศันิยมของดิวอี้
 - () จัดระบบหรือแบบอื่น ๆ (โปรดระบุ)
6. ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () การเล่านิทาน
 - () การจัดนิทรรศการในวันสำคัญต่าง ๆ
 - () การแนะนำหนังสือใหม่
 - () การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน
 - () การจัดฉายภาพยนตร์ สไลด์
 - () การทนายปัญหา
 - () การประกาดการอ่าน

- () การจัดทำวารสารสำหรับเด็ก
- () การจัดอภิปราย
- () การวิจารณ์หนังสือ
- () การจัดทัศนศึกษา
- () กิจกรรมอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

รายการ	มี (จำนวน)	ไม่มี
7. ห้องสมุดมีบริการให้นักเรียนยืมหนังสือหรือไม่.
8. ห้องสมุดมีบริการแก่ครู อาจารย์ยืมหนังสือหรือไม่.....
9. ห้องสมุดมีบริการหนังสือของที่ครูประจำวิชา กำหนดให้นักเรียนค้นคว้าหรือไม่
10. ห้องสมุดมีบริการตอบคำถามหรือไม่.....
11. ห้องสมุดจัดให้มีบริการแนะนำการอ่านหรือไม่.....
12. ห้องสมุดจัดให้มีการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดหรือไม่.....
13. ห้องสมุดมีการจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุดหรือไม่.....
14. ห้องสมุดมีการทำบัตรรายการเพื่อช่วยค้นหรือไม่.....

ตอนที่ 8 ระดับปัญหาในการทำงานห้องสมุด

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือเพียงคำตอบเดียวตาม
ระดับความมากน้อยของปัญหาคำยระดับคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีปัญหามาก

คะแนน 3 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีปัญหาน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

รายการปัญหา	ระดับของปัญหา				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
ปัญหาด้านผู้บริหาร					
1. ผู้บริหารกับการให้ความสำคัญห้องสมุด
2. ผู้บริหารกับการให้การสนับสนุนงานห้องสมุด
3. ผู้บริหารกับการให้งบประมาณห้องสมุด
4. ผู้บริหารเป็นผู้เลือกซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดเอง บรรณารักษ์เป็นเพียงผู้รับทราบเท่านั้น
ปัญหาด้านบุคลากร					
1. จำนวนบรรณารักษ์น้อยไปไม่สอดคล้องกับงาน
2. บรรณารักษ์ต้องสอนหรือทำงานอื่นนอกเหนือ งานห้องสมุด
3. จำนวนผู้ช่วยบรรณารักษ์ไม่สอดคล้องกับงาน (ถ้ามี)
4. บุคลากรที่มีความรู้บรรณารักษศาสตร์มีไม่ เพียงพอต่อการดำเนินงาน

รายการปัญหา	ระดับของปัญหา				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
ปัญหาด้านอาคารสถานที่					
1. สถานที่คับแคบ
2. แสงสว่างไม่เพียงพอ
3. มีเสียงรบกวนจากภายนอกมาก
4. มีสภาพเก่าทรุดโทรมไม่เชิญชวนเข้าไปใช้
5. ไม่สะอาดและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
6. การถ่ายเทอากาศไม่ดี
7. สถานที่ตั้งไม่สะดวกแก่การไปมาของผู้ใช้
8. ไม่เป็นสัดส่วนเฉพาะ เช่น ใช้เป็นที่ประชุมครู ห้องฝึกครู ห้องรับแขก หรืองานอื่น ๆ
ปัญหาเกี่ยวกับครุภัณฑ์					
1. จำนวนโต๊ะ เก้าอี้ ไม่เพียงพอกับผู้ใช้
2. โต๊ะ เก้าอี้ไม่ถูกสัดส่วน
3. ที่รับ-จ่ายหนังสือไม่สะดวก
4. ชั้นหนังสือที่มืออยู่ไม่เหมาะสม

รายการปัญหา	ระดับของปัญหา				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
6. ชั้นวางวารสารไม่เหมาะสม
7. แผ่นป้ายหรือจัดนิทรรศการไม่เพียงพอ
8. เครื่องพิมพ์ติดกับการใช้งาน
ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุสารนิเทศ					
1. หนังสืออ้างอิงมีน้อย
2. หนังสืออ่านประกอบวิชาต่าง ๆ มีน้อย
3. หนังสือสำหรับอ่านเพื่อความเพลิดเพลินมีน้อย.....
4. หนังสือส่วนมากเก่าล้าสมัย ไม่เป็นประโยชน์ในการค้นคว้า
5. หนังสือซ้ำราคาจำนวนมาก
6. หนังสือที่มีอยู่ไม่ตรงตามหลักสูตร
7. หนังสือในหมวดวิชาต่าง ๆ ไม่สมดุลกัน
8. หนังสือที่หายแต่ละปีเป็นจำนวนมาก
9. ขาดหนังสือคู่มือในการทำงาน เช่น คู่มือการจัดหมู่ เป็นต้น

รายการปัญหา	ระดับของปัญหา				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
9. จุลสารที่มีอยู่เก่าและล้าสมัย
ปัญหาด้านงบประมาณ					
1. การอนุมัติข้อหนังสือไม่ได้ตามที่ขอ
2. การเบิกเงินล่าช้า
3. งบประมาณห้องสมุดได้เนื้อเกินไป
4. ห้องสมุดไม่มีเงินสำหรับจ่ายเบ็ดเตล็ด
ปัญหาด้านผู้ใช้บริการ					
1. ผู้ใช้ขาดความรู้ในการใช้ห้องสมุด
2. ห้องสมุดเปิดบริการตรงกับเวลาเรียน ไม่บริการในช่วงเวลาพัก
3. ผู้ใช้ยืมหนังสือแล้วไม่คืน
4. ผู้ใช้ไม่ระวังรักษาหนังสือห้องสมุด
5. มีผู้ใช้ห้องสมุดน้อย
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้กับบรรณารักษ์ มีน้อย

ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือเพียงคำตอบเดียว

ตามระดับความมากน้อยของความคิดเห็นด้วยระดับคะแนนดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วยเลย

รายการความคิดเห็น	ระดับของความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ
2. การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา
3. สภาพของห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ
4. ระเบียบและข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป
5. บรรณารักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น
6. บรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน
7. บรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์
8. ครูที่ใช้ห้องสมุดยืมสอนได้ดั่งนี้
9. ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด
10. นักเรียนที่ใช้ห้องสมุดยืมเรียนได้ดั่งนี้

แบบสอบถาม สำหรับอาจารย์ใหญ่

โรงเรียน.....จังหวัด.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในวงเล็บหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ () ชาย
() หญิง
2. อายุ.....ปี
3. วุฒิ () ต่ำกว่าปริญญาตรี
() ปริญญาตรี
() ปริญญาโทขึ้นไป
4. ประสบการณ์ในการทำงานเป็นครูใหญ่.....ปี

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือเนื่องคำตอบได้สว

ตามระดับความมากน้อยของความคิดเห็นด้วยระดับคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วยเลย

รายการความคิดเห็น	ระดับของความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ
2. การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา
3. สภาพของห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ
4. ระเบียบและข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป
5. ครอบรบริษักรักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น
6. ครอบรบริษักรักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน
7. ครอบรบริษักรักษ์ควรมีความรู้ทางด้านบรรณารักษ์ศาสตร์
8. ครูที่ใช้ห้องสมุดยอมสอนได้ดั่งนี้
9. ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด
10. นักเรียนที่ใช้ห้องสมุดยอมเรียนได้ดั่งนี้

แบบสอบถาม สำหรับครู

โรงเรียน.....จังหวัด.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในวงเล็บหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ () ชาย
() หญิง
2. อายุปี
3. วุฒิ () ต่ำกว่าปริญญาตรี
() ปริญญาตรี
() ปริญญาโทขึ้นไป
4. ประสบการณ์ในการทำงานการเป็นครู.....ปี
5. ทำการสอนสัปดาห์ละ.....ชั่วโมง

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นในด้านความสำคัญที่มีต่อห้องสมุด

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือเพียงคำตอบเดียว

ตามระดับความมากน้อยของความคิดเห็นด้วยระดับคะแนน ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วยเลย

รายการความคิดเห็น	ระดับของความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ
2. การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา
3. สภาพของห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ
4. ระเบียบและข้อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป
5. ครูบรรณารักษ์ไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรือหน้าที่พิเศษอื่น
6. ครูบรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน
7. ครูบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์
8. ครูที่ใช้ห้องสมุดย่อมสอนได้ดีขึ้น
9. ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด
10. นักเรียนที่ใช้ห้องสมุดย่อมเรียนได้ดีขึ้น

แบบสอบถาม สำหรับนักเรียน

โรงเรียน..... จังหวัด.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในวงเล็บ

1. เพศ () ชาย
() หญิง
2. ขณะนี้เรียนในระดับ () ม. 1 () ม. 4
() ม. 2 () ม. 5
() ม. 3 () ม. 6
3. ท่านเคยช่วยทำงานห้องสมุดหรือไม่ () เคย
() ไม่เคย
4. ท่านเคยใช้เวลาว่างในการอ่านและค้นคว้าในห้องสมุดในเวลาใดมากที่สุด
() เวลาว่าง
() เวลาพักกลางวัน
() ไม่เคยได้ใช้ห้องสมุด

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อห้องสมุด

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือเพียงคำตอบเดียว

ตามระดับความมากน้อยของความคิดเห็นด้วยระดับคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วยเลย

รายการความคิดเห็น	ระดับของความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. ห้องสมุดควรมีสถานที่เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ
2. การลงทุนด้านห้องสมุดให้ผลดีต่อการศึกษา
3. สภาพของห้องสมุดเป็นที่น่าพอใจ
4. ระเบียบและสื่อบังคับของห้องสมุดเข้มงวดเกินไป
5. คุรุบรรณารักษ์ไม่ความเชี่ยวชาญหรือหน้าที่พิเศษอื่น
6. คุรุบรรณารักษ์ควรมีอิสระเต็มที่ในการทำงาน
7. คุรุบรรณารักษ์ควรมีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์
8. ครูที่ใช้ห้องสมุดย่อมสอนได้ดีขึ้น
9. ครูควรมีส่วนร่วมในการสั่งซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด
10. นักเรียนที่ใช้ห้องสมุดย่อมเรียนได้ดีขึ้น

ประกาศ
 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
 ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โดยที่การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาทั่วไปและการศึกษาพื้นฐานวิชาซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนซึ่งเป็นวัยรุ่นพัฒนาบุคลิกภาพและค้นหาความสนใจ ความสามารถ และความถนัดเฉพาะตน สามารถนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบสัมมาชีพได้จริงหรือเพื่อเป็นแนวทางศึกษาระดับสูงขึ้น เพื่อสนองรับนโยบายและหลักการดังกล่าว ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงต้องมีคุณภาพได้มาตรฐาน สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจึงได้กำหนดมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาขึ้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการดำเนินงาน อันจะเป็นการยกระดับห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ทั้งคุณภาพและปริมาณ มาตรฐานที่กำหนดขึ้นนี้เป็นเพียงมาตรฐานขั้นต่ำเท่านั้น

หมวด ก. มาตรฐานทั่วไป

ตอนที่ 1 หน้ากัและความรับผิดชอบ

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา มีหน้าที่ส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษา ซึ่งมุ่งให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องวัดห้องสมุดให้มีความพร้อมทั้งในด้านอาคารสถานที่ วัสดุสารนิเทศ วัสดุครุภัณฑ์ และบุคลากร มีงบประมาณเพียงพอ เพื่อให้ห้องสมุดสามารถบริการแก่นักเรียน ครูอาจารย์ และชุมชนได้อย่างกว้างขวางรวมทั้งเป็นแหล่งวิทยากรที่สามารถสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1.1 สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ตลอดจนนโยบายและโครงการของโรงเรียน

1.2 ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการใช้วัสดุสารนิเทศ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนและรู้จักอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ความจรรโลงใจและปรับปรุงนิสัยในการอ่านให้ดีขึ้น

1.3 เตรียมให้นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดและแหล่งวิทยาคารต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและความเจริญก้าวหน้าในด้านอื่น ๆ ในอนาคต

1.4 ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ครูอาจารย์ในการเลือกและใช้วัสดุสารนิเทศเพื่อประโยชน์ในการสอน

1.5 ส่งเสริมและแนะนำการอ่านให้นักเรียนได้พัฒนานิสัยการอ่าน

1.6 ให้บริการชุมชนในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่

ตอนที่ 2 โครงสร้างการบริหาร

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีโครงสร้างการบริหารงาน ดังนี้

2.1 สถานภาพของห้องสมุด ห้องสมุดมีฐานะเป็นหมวดวิชา โดยมีหัวหน้างานห้องสมุดเป็นหัวหน้าหมวดวิชา

2.2 การบริหารงานห้องสมุด

2.2.1 ห้องสมุดขึ้นตรงต่อผู้บริหารของโรงเรียน ในกรณีที่ผู้บริหารมีการมอบหมายงานให้ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายต่าง ๆ ให้ห้องสมุดอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

2.2.2 ห้องสมุดควรมีคณะกรรมการห้องสมุด ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานห้องสมุด โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นที่ปรึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเป็นประธาน หัวหน้าหมวดวิชาทุกกลุ่มเป็นกรรมการ บรรณาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

2.2.3 บรรณาธิการทำหน้าที่ดำเนินการในด้านงานบริหารงานเทคนิค และงานบริการห้องสมุดของโรงเรียน ในกรณีที่โรงเรียนมีห้องสมุดหมวดวิชา ให้ห้องสมุดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการบริการและดำเนินงานด้านเทคนิค

ตอนที่ 3 บริการ และความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรให้บริการอย่างครบถ้วน ถูกต้อง รวดเร็ว โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ใช้เป็นสำคัญ และมีการร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3.1 บริการและกิจกรรมของห้องสมุด ควรประกอบด้วย

3.1.1 บริการต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นทั้งในโรงเรียนและในชุมชน ดังนี้

- 1) บริการให้อ่านหนังสือ
- 2) บริการยืม คืน
- 3) บริการหนังสือ
- 4) บริการตอบคำถาม ช่วยการค้นคว้า และบริการ

สารนิเทศ

- 5) บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด
- 6) บริการทำคู่มือช่วยในการค้นคว้า
- 7) บริการยืมระหว่างห้องสมุด
- 8) บริการโสตทัศนวัสดุ
- 9) บริการแนะนำการอ่าน
- 10) บริการถ่ายเอกสาร
- 11) บริการชุมชน
- 12) บริการอื่น ๆ

3.1.2 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และกิจกรรมเพื่อการเรียน

การสอน ดังนี้

- 1) เล่านิทาน
- 2) เล่าเรื่องหนังสือ
- 3) จัดนิทรรศการ
- 4) สอนกาเรื่องหนังสือ
- 5) อภิปราย
- 6) โต้เวที

- 7) กายปัญหา
- 8) การค้นคว้า และรายงาน
- 9) กิจกรรมอื่น ๆ

3.2 ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

3.2.1 หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดให้มีหน่วยส่งเสริมและประสานงานห้องสมุดขึ้น เพื่อนิเทศ จัดอบรม ประชุมสัมมนา และเพิ่มพูนความรู้แก่บุคลากรห้องสมุด

3.2.2 ห้องสมุดโรงเรียน ควรดำเนินกิจการให้เกิดความร่วมมือระหว่างห้องสมุด เพื่อให้การใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ร่วมกันในงานทุกด้าน โดยคำนึงถึงความประหยัดและประสิทธิภาพของบริการ

ตอนที่ 4 วัสดุสารนิเทศ

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีวัสดุสารนิเทศทุกประเภท ได้แก่ วัสดุตีพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร กฤตภาค และวัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น รูปถ่าย หุ่นจำลอง ของจริง ของตัวอย่าง แผนที่ ลูกโลก เกม ของเล่น เสริมทักษะ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ฐานข้อมูล แดปบันทึกเสียง สไลด์ ฟิล์มสตริป วิดิทัศน์ เป็นต้น

ตอนที่ 5 บุคลากร

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีบุคลากรปฏิบัติงานห้องสมุดเต็มเวลาดังนี้

5.1 หัวหน้างานห้องสมุด มีวุฒิอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

5.1.1 ปริญญาตรีสาขาบรรณารักษศาสตร์ หรือสารนิเทศศาสตร์

หรือสูงกว่า

5.1.2 ปริญญาตรีสาขาวิชาอื่น และอนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์

หรือสารนิเทศศาสตร์

5.1.3 ปริญญาสาขาวิชาอื่น และประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชา

บรรณารักษศาสตร์หรือสารนิเทศศาสตร์

5.2 บรรณาธิการ มีวุฒิอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

5.2.1 ปริญญาตรีวิชาสาขาบรรณารักษศาสตร์ หรือ
สารนิเทศศาสตร์

5.2.2 ปริญญาตรีสาขาวิชาอื่นที่มีวิชาโทบรรณารักษศาสตร์
หรือสารนิเทศศาสตร์

5.2.3 ปริญญาตรีสาขาวิชาอื่น และวุฒิบัตรบรรณารักษศาสตร์
หรือสารนิเทศศาสตร์

5.2.4 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงหรือเทียบเท่า วิชา
เอกบรรณารักษศาสตร์

5.3 เจ้าหน้าที่ห้องสมุด มีวุฒิอย่างต่ำประกาศนียบัตรวิชาชีพ
พาณิชย์กรรม หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า สามารถพิมพ์ภาษาไทย
และภาษาอังกฤษได้

5.4 นักการภารโรงมีวุฒิอย่างต่ำจบการศึกษาภาคบังคับ

นอกจากนี้ อาจมีนักเขียนช่วยงานห้องสมุด ซึ่งได้รับการอบรมงาน
ห้องสมุดมาแล้ว ทั้งนี้ บุคลากรห้องสมุด ควรได้รับการพัฒนา ดังนี้

1) มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระดับต่าง ๆ รวมทั้งได้
เข้าร่วมประชุมทางวิชาการที่จัดโดยสมาคมวิชาชีพทางด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือ
สารนิเทศศาสตร์

2) ได้รับการสนับสนุนให้มีโอกาสได้ศึกษาและดูงานห้องสมุดทั้ง
ภายในประเทศและต่างประเทศ

3) ได้รับการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคลากร
ห้องสมุดอื่น ๆ

ตอนที่ 6 การดำเนินงานด้านเทคนิค

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีการดำเนินงานด้านเทคนิค โดยใช้
บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามหลักวิชา ดังนี้

6.1 จัดหาวัสดุสารนิเทศตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตามนโยบายของ
โรงเรียน และตามความต้องการของนักเรียน ครูอาจารย์และชุมชน รวมทั้ง
ส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ โดยต้องมีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์

6.2 จัดหมวดหมู่วัสดุสารนิเทศและทำบัตรรายการตามระบบสากล มีการทำบรรณานุกรมและดรรชนีเพื่อความสะดวกในการบริการ

6.3 จัดหาอุปกรณ์สำหรับดำเนินงานด้านเทคนิคอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

6.4 ดูแล สืบรวจ และบำรุงรักษาวัสดุสารนิเทศให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเวลา

ตอนที่ 7 อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีอาคารสถานที่ตั้ง และครุภัณฑ์ห้องสมุด ดังนี้

7.1 อาคารสถานที่

7.1.1 ห้องสมุดควรตั้งอยู่ในที่ที่สะดวกแก่ผู้ใช้บริการ เป็นศูนย์กลางของโรงเรียนและไกลจากเสียงรบกวน ถ้าห้องสมุดอยู่ในอาคารเรียน ไม่ควรอยู่เกินชั้น 2 ของอาคาร

7.1.2 ห้องสมุดไม่ว่าจะอยู่ในอาคารเรียน หรือเป็นอาคารเอกเทศ ควรได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสม โดยการร่วมระหว่างสถาปนิก ศึกษานิเทศก์ฝ่ายห้องสมุด และคณะกรรมการห้องสมุดโดยคำนึงถึงความสะดวกและความปลอดภัยต่อทรัพย์สินของห้องสมุดและมีลักษณะดึงดูดใจให้เข้าไปใช้บริการ

7.1.3 ห้องสมุดควรมีเนื้อที่เพียงพอสำหรับ

- 1) บริการการอ่าน
- 2) การศึกษาค้นคว้าเป็นชั้นเรียน
- 3) การจัดการและกิจกรรมของห้องสมุด
- 4) การดำเนินงานของบุคลากรในห้องสมุด
- 5) การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับผู้ใช้ห้องสมุด
- 6) การจัดเก็บวัสดุสารนิเทศโดยคำนึงถึงการขยาย

งานในอนาคต

7.1.4 ห้องสมุดควรมีแสงสว่างที่เพียงพอและไม่เป็นอันตรายต่อสายตา มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก หากมีความพร้อมด้านงบประมาณควรมีเครื่องปรับอากาศ เพื่อช่วยรักษารักษาสภาพของวัสดุสารนิเทศให้มีโอกาสใช้งานได้นาน

7.2 ครุภัณฑ์ห้องสมุด ควรเป็นครุภัณฑ์ได้มาตรฐาน คงทน สะดวกต่อการเคลื่อนย้ายและรักษาความสะอาดมีขนาดและสัดส่วนเหมาะสมผู้ใช้และบุคลากรของห้องสมุด

ตอนที่ 8 งบประมาณ

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถดำเนินงานตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแหล่งที่มา ดังนี้

1. เงินค่าบำรุงรักษา
2. เงินงบประมาณ
3. เงินบริจาคให้ห้องสมุด
4. รายได้อื่น ๆ เช่น เงินรายได้จากสมาคมผู้ปกครองและครู มูลนิธิ หรือรายได้จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

หมวด ๗. มาตรฐานเชิงปริมาณ

ตอนที่ 9. จำนวนวัสดุสารนิเทศ

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีจำนวนวัสดุสารนิเทศ ดังนี้

9.1 วัสดุตีพิมพ์

9.1.1 หนังสือ 10 เล่มต่อนักเรียน 1 คน โดยหนังสือบนเตียงคดีไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนหนังสือทั้งหมด

9.1.2 วารสารวิชาการ 10 ชื่อ และวารสารทั่วไป 5 ชื่อต่อนักเรียนไม่เกิน 1,000 คน หากมีนักเรียนเกิน 1,000 คน ให้เพิ่มจำนวนวารสารได้ 5 ชื่อต่อนักเรียนที่เพิ่มขึ้น 500 คน ทั้งนี้ไม่นับรวมวารสารได้เปล่า

9.1.3 หนังสือพิมพ์ 5 ชื่อต่อนักเรียนไม่เกิน 1,000 คน หากมีนักเรียนเพิ่มขึ้นให้เพิ่มได้ตามความเหมาะสม

9.2 วัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ วัสดุทัศนียภาพแบบบันทึกเสียง ฯลฯ ควรมีจำนวนเพียงพอตามความต้องการและความจำเป็นของผู้ใช้บริการ

ตอนที่ 10 จำนวนบุคลากร

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีบุคลากรปฏิบัติงานเต็มเวลา โดยมีบุคลากรคิดเป็นสัดส่วนเทียบกับจำนวนนักเรียน ดังนี้

บุคลากร	จำนวนนักเรียน : บุคลากรห้องสมุด (คน)					
	ต่ำกว่า 500	500	1,000	1,500	2,000	2,500
10.1 หัวหน้างานห้องสมุด	1	1	1	1	1	1
10.2 บรรณารักษ์	-	1	2	2	2	3
10.3 เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	2	2	2	3	4	4
10.4 นักการภารโรง	1	1	1	1	1	1
รวม	4	5	6	7	8	9

ทั้งนี้ โรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 3,000 คนขึ้นไป ให้เพิ่มจำนวนบรรณารักษ์ 1 คนและเจ้าหน้าที่ห้องสมุด 2 คนต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทุก 1,000 คน

ตอนที่ 11 อาคารห้องสมุดและครุภัณฑ์

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีอาคารสถานที่และครุภัณฑ์สำหรับเป็นที่ปฏิบัติงาน ที่นั่งอ่าน ที่เก็บและให้บริการวัสดุสารนิเทศ ตลอดจนกำจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ดังนี้

11.1 ขนาดของห้องสมุด ห้องสมุดควรมีขนาด 1 ห้องเรียนสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 500 คน และมีขนาดเพิ่มขึ้น 1 ห้องเรียนต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทุก 500 คน ทั้งนี้ให้คำนึงถึงเนื้อที่สำหรับครุภัณฑ์ห้องสมุด ที่ทำงาน บุคลากรและที่นั่งอ่านด้วย

11.2 ครุภัณฑ์ห้องสมุด

11.2.1 โต๊ะ เก้าอี้สำหรับบุคลากรปฏิบัติงาน ให้มีเท่าจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงาน

11.2.2 โต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งอ่าน ให้มีจำนวน 50 ที่นั่งต่อนักเรียน 1,000 คน ทั้งนี้ ควรมีโต๊ะคั่นค้ำเฉพาะบุคคลพร้อมเก้าอี้นั่งสบายสำหรับอ่านวารสารและหนังสือพิมพ์

11.2.3 ชั้นหนังสือ และชั้นวารสารให้มีขนาดพอเหมาะ และมีจำนวนเพียงพอสำหรับจัดเก็บวัสดุสารนิเทศและต้องคำนึงถึงการขยายในอนาคตด้วย

11.2.4 ตู้ชนิดต่าง ๆ ได้แก่

- 1) ตู้บัตรรายการ 30 ชั้นลึก 1 ตู้
- 2) ตู้เหล็ก 4 ชั้นลึก สำหรับเก็บวารสาร และ

กฤตภาค 2 ตู้

- 3) ตู้เหล็ก 2 บาน สำหรับเก็บวัสดุอุปกรณ์

ห้องสมุด 2 ตู้

- 4) ตู้เก็บแผ่นที่ 1 ตู้
- 5) ตู้เก็บแผ่นภาพ 1 ตู้
- 6) ตู้เก็บวัสดุภัณฑ์และวัสดุภัณฑ์อื่น ๆ 1 ตู้
- 7) ตู้จัดนิทรรศการ 1 ตู้
- 8) ตู้เก็บวารสารและหนังสือพิมพ์ฉบับย้อนหลัง 1 ตู้

11.2.5 ครุภัณฑ์โสตทัศนวัสดุ

- 1) เครื่องฉายสไลด์ 1 เครื่อง
- 2) เครื่องเล่นวิทยุเคปี่เสียง 1 เครื่อง พร้อมด้วย

ตู้ฟังชนิดครอบศีรษะ 10 ชุด

- 3) เครื่องรับโทรทัศน์ 1 เครื่อง
- 4) เครื่องเล่นวีดิทัศน์ 1 เครื่อง

11.2.6 เคาน์เตอร์ให้บริการยืม-คืน 1 ชุด

- 11.2.7 เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมโต๊ะ
และเก้าอี้พิมพ์ดีดอย่างละ 1 ชุด
- 11.2.8 รถเข็นหนังสือ 1 คัน
- 11.2.9 ที่ป็นหยิบหนังสือ 1 ที่
- 11.2.10 ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ซ่อมและเขียนเส้น 1 ชุด
- 11.2.11 เครื่องถ่ายเอกสาร 1 เครื่อง
- 11.2.12 ชี้นางสิ่งของก่อนเข้าห้องสมุดตามความเหมาะสม
- 1 ที่

ตอนที่ 12 งบประมาณ

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรได้รับเงินงบประมาณในการห้องสมุดจาก
เงินค่าบำรุงการศึกษาในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของงบประมาณการศึกษา
การก่อสร้างของโรงเรียน ส่วนเงินงบประมาณและเงินบริจาคให้ห้องสมุดนั้นขึ้น
อยู่กับเงินงบประมาณและเงินบริจาคที่ได้รับแต่ละปี

ประกาศ ณ วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2533

(ลงนาม) กุลทวีชัย เกษมนักกีฬา

(คุณหญิงกุลทวีชัย เกษมนักกีฬา)

นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นายสมคิด ดวงจักร์
 วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 7 เมษายน 2508
 วุฒิต่างการศึกษา ชื่อสถาบัน ปีที่สำเร็จการศึกษา
 พุทธศาสตรบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2533
 ตำแหน่งและหน้าที่การงาน
 ตำแหน่งอาจารย์ 1 โรงเรียนเทศบาล 1 บ้านจะบังติกอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี